

Varhain keväällä – mielikuvat tekstiileiksi

Tarja Talonpoika

Opinnäytetyö

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma	
Työn tekijä Tarja Talonpoika	
Työn nimi Varhain keväällä – mielikuvat tekstiileiksi	
Päiväys 10.5.2012	Sivumäärä/Liitteet 52/7
Ohjaajat Pirkko Tenkama ja Tarja Hyvärinen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani Kaakkois-Suomen taidekasityöläiset TÄKY ry	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja valmistaa tekstiiliteoksia. Teokset olivat esillä yhteisnäyttelyssä Lappeenrannassa sijaitsevassa Täky-galleriassa vuoden 2012 huhtikuussa. Näyttelyyn otti osaa opinnäytetyöntekijän kanssa neljä muuta Kaakkois-Suomen taidekasityöläiset TÄKY ry:n jäsentä.</p> <p>Opinnäytetyössä näyttelyyn valmistettiin neljä tekstiiliä kangaspuissa kutoen. Työt muodostavat keskenään kaksi tekstiiliparia. Toiset on värjätty kutomisen jälkeen sibiritekniikalla. Toinen pari on valmistettu loimimaalaustekniikalla. Kuviot on maalattu loimilankoihin ennen loimen rakentamista kangaspuihin. Suunnitteluprosessin kuvauksessa on pyritty havainnollistamaan, kuinka mielikuvat siirtyvät suunnittelijan mielestä tekstiileihin ja niiden kuviointiin. Suunnittelu- ja valmistusprosessia on tarkasteltu kriittis-realistisen evaluaatioprosessin periaatteella.</p> <p>Toinen tavoite opinnäytetyössä oli tarkastella käsillä tekemisen merkityksiä subjektiivisen luovan ilmaisun näkökulmasta. Työn tekijä piti päiväkirjaa tekemisen ajalta ja pyrki näin hakemaan tekemiseen taustoja, motiiveja ja merkityksiä. Tekijällä on pitkä tausta alan opettajana, mikä näkyy pohdinnoissa. Käsillä tekemisen todetaan auttavan asioiden jäsentelyä ja helpottavan elämän paineissa ja kiireessä. Käsillä tekeminen tuottaa tekijälleen mielihyvää ja rentouttaa. Käsillä tekeminen voi olla voimavara.</p>	
Avainsanat Tekstiilit, taidetekstiilit, kudonta, sibori, loimimaalaus	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author Tarja Talonpoika			
Title of Thesis Early in the Spring – Visions to Woven Textiles			
Date	10.5.2012	Pages/Appendices	52/7
Supervisors Pirkko Tenkama and Tarja Hyvärinen			
Client Organisation /Partner Kaakkois-Suomen taidekäsityöläiset TÄKY ry / East-Southern Arts and Crafts Community TÄKY in Finland			
<p>Abstract</p> <p>In this final thesis woven textiles were designed and produced to an exhibition hold in TÄKY-gallery in Lappeenranta. There was a group of textile artists and teachers having this exhibition called TeKevät – which comes from the Finnish words Textile makers and the Spring. The student making this thesis was one of them. The four textiles designed in this final work were woven in a counter balance loom. Two of the textiles were dyed with sibori technique after weaving. In the other two the warp was painted before weaving. The designs and the colourings in the textiles came from the theme Spring. The material used in all four was linen.</p> <p>The other aim in this thesis was to study the meanings of making textile art and handwork. The perspective of these observations was subjective and based on writing diary during the work. The result was that it can be helpful in many ways to cope in life if you weave, knit or do some other handwork. It can be relaxing as well as strengthening.</p>			
<p>Keywords</p> <p>Woven textiles, textile art, dying, sibori</p>			

SISÄLTÖ

1 TeKevät-NÄYTTELY OPETTAJA/TAITEILIJAN HAASTEENA	6
2 KOTITEOLLISUUSKOULUSTA TEKSTIILIN TIELLE.....	8
3 OPETTAJUUS JA TEKIJYYS RINTARINNAN	9
4 VARHAIN KEVÄÄLLÄ – MIELIKUVAT TEKSTIILEIKSI	17
5 KUTOMISTA JA TEKEMISEN MERKITYKSIÄ.....	36
6 AVAJAISET 1.4.2012 - APRILLIA, SYÖ SILLIÄ, JUO KURAVETTÄ PÄÄLLE!	42
7 POHDINTA.....	49

AINEISTOT

KUVALUETTELO

HENKILÖLUETTELO

LÄHTEET

LIITTEET

Liite 1 CV

Liite 2 Kaakkois-Suomen taidekäsityöläiset TÄKY ry:n esittely

Liite 3 TeKevät-näyttelyn markkinointisuunnitelma ja aikataulu

Liite 4 Kutsu TeKevät-näyttelyyn

Liite 5 Etelä-Saimaan lehtijuttu TeKevät-näyttelystä

Liite 6 Esite

Liite 7 Tiedote myyjälle TÄKY-galleriaan

1 TeKevät-NÄYTTELY OPETTAJA/TAITEILIJAN HAASTEENA

Olen toiminut pitkään käsi- ja taideteollisuusalan ammattiopettajana. Vapaa-aikanani teen monenlaisia tekstiilejä eri tekniikoilla. Minulla on kodin yhteydessä työhuone, jossa voin kutoa kangaspuilla ja ommella. Iltaisin television ääressä istuessani käsissäni on yleensä neule tai virkkaus. Käyttötekstiilien rinnalla olen valmistanut tekstiilejä ja tekstiiliteoksia, joilla olen osallistunut muutamiin yhteisnäyttelyihin (Liite 1).

Kokemukseni mukaan vapaaehtoinen yhdistystoiminta tukee työtäni sekä opettajana että tekstiilin tekijänä. Kuulun Kaakkois-Suomen taidekäsityöläiset TÄKY ry:hyn, joka toimii Lappeenrannan Linnoituksessa ja sillä on tiloissaan myymälä, galleria ja vuokrattavia työhuoneita (Liite 2). Olen ollut TÄKY:ssä työhuonevuokralaisena, mikä avasi opettajan silmiä käsityöläisenä toimimiseen. Olen mukana myös Saimaan kulttuuri- ja taideyhdistys SAIKU ry:n toiminnassa. Toiminta ja ajatusten vaihto alan ammattilaisten ja käsityöläisten kanssa haastaa pysymään ajan hermolla ja antaa virikkeitä omaan tekemiseen.

Kulttuurialan koulutuksen rajut supistukset koskevat koko Suomea. Sekä TÄKY:ssä että työpaikallani Etelä-Karjalan ammattiopistossa olemme olleet huolissamme käsi- ja taideteollisuusalan koulutuksen vähenemisestä. Saimaan ammattikorkeakou-

lussa muotoilun koulutus lakkasi keväällä 2010 viimeisten tekstiili- ja vaatetusalan artemien valmistuttua ja ammattiopistossa aloituspaikkojen määrä käsi- ja taideteollisuusosalalla pienenee syksystä 2012 alkaen. Pohdimme yhdessä, voisimmeko jollakin tavalla vaikuttaa alan arvostuksen nousuun ja koulutuksen linjauksiin paikallisesti. Syntyi ajatus tekstiilinäyttelystä, jossa esittelisimme omaa osaamistamme ja sitä kautta moderneja ja ajanhenkisiä tekstiilejä. Halusimme osoittaa, että tekstiili elää ajassa.

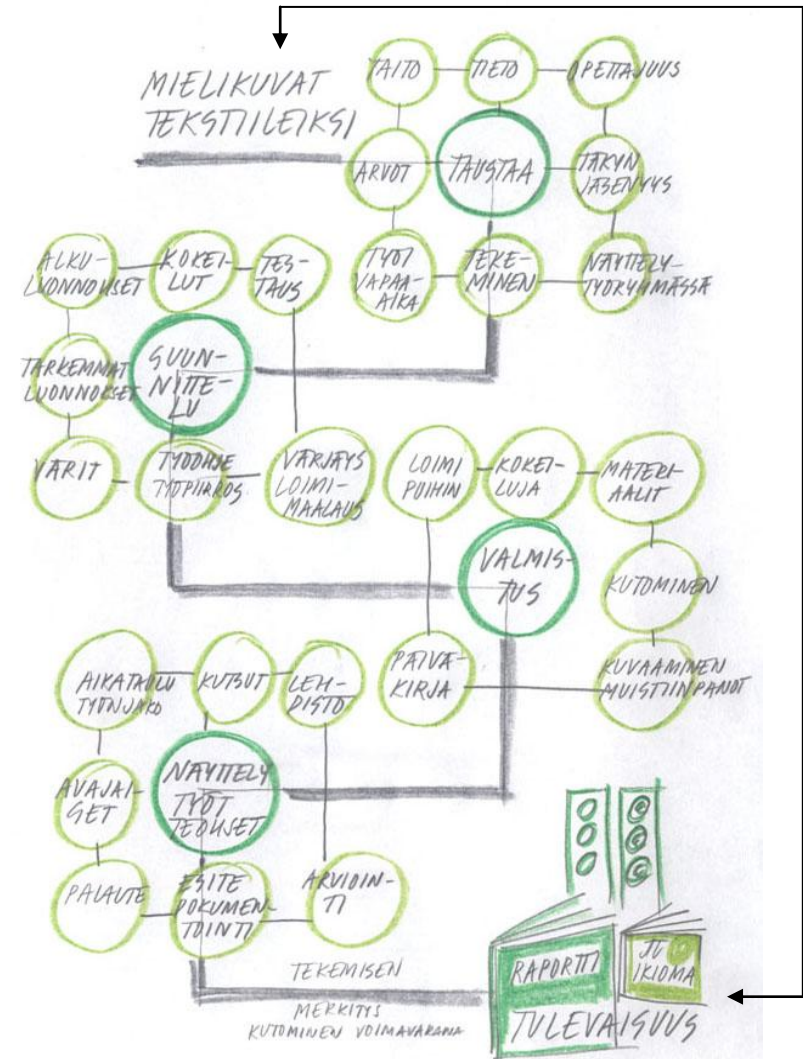
Täky-gallerian näyttelykalenterissa vuodelle 2012 oli vapaana yksi kuukausi keväällä ja varasimme sen yhteisnäyttelyllemme. Näyttelytyöryhmä muodostuu viidestä kokeneesta tekstiilialan ammattilaisesta ja olemme kaikki Kaakkois-Suomen taidekäsityöläisten jäseniä. Työryhmään kuuluivat Riikka Lempiäinen, Riitta Papinniemi, Maija Matikainen ja Helena Vento (Henkilöluettelo) sekä minä. Riikalla ja Riitalla on työhuone TÄKY-galleriassa. Maija, Helena ja minä työskentelemme opettajina Etelä-Karjalan ammattiopistossa käsi- ja taideteollisuuden perustutkinnon tekstiilialan opiskelijoitten parissa.

Tässä opinnäytetyössä suunnittelen ja valmistan tekstiiliteoksia yhteisnäyttelyyn. Näyttelyn valmistelut ja järjestelyt kulkevat opinnäytetyön rinnalla omassa aikataulussaan (Liite 3) ja niihin vain viittaan opinnäytetyössäni. Yhtenä näyttelyn tavoitteena oli osoittaa, ”mitä kaikkea kangaspuissa on mahdollista valmistaa!”

Teema näyttelylle tuli keväisestä ajankohdasta. Yhdistelmä tekstiilin tekijät ja kevät näkyy näyttelyn nimessä - TeKevät. Näyttely oli esillä TÄKY-galleriassa 1.4. - 30.4.2012.

Opinnäytetyössäni kulkevat rinnakkain tekstiilien suunnittelu ja valmistus sekä tekemisen merkitysten arviointi (KUVIO 1). Suunnittelu- ja kokeiluvaiheessa työni noudattaa kriittis-realistisen evaluaatioprosessin periaatteita (Anttila 2006, 463). Tarkastelen työtäni subjektiivisen luovan ilmaisun näkökulmasta ja keskityn pohtimaan tekemiseni merkityksiä. Opinnäytetyön aikana kirjaan muistiin ajatuksiani prosessin edetessä ja käytän tätä tietoa ja päiväkirjatekstejäni aineistona oman tekemiseni analysoinnissa. Kirjoittaminen on aina ollut minulle tärkeää ja se on yksi tapa jäsenellä ajatuksiani. Pyrin hakemaan vastauksia siihen, miksi oma tekeminen on tärkeää, mitä se antaa ja miksi välillä on pakko istua kangaspuiden äärelle.

Kokemuksen myötä tekemiseen on kehittynyt monia rutiineja, jotka auttavat ja helpottavat työprosessia ja ajankäytön arviointia. Materiaalien ja tekniikoiden hallinta antavat mahdollisuuden keskittyä suunnitteluun ja ilmaisuun. Pyrin tekemään näkyväksi omaa hiljaista tietoani ja osaamistani. Haasteena on nostaa esiin oman tekemisen antia vahvan opettajan roolin rinnalla, olenhan toiminut opettajana lähes 30 vuotta.

KUVIO 1. Opinnäytetyön prosessin kulkua ja toimintakierroksia (Anttila 2006, 463), soveltanut Tarja Talonpoika 2012.

2 KOTITEOLLISUUSKOULUSTA TEKSTIILIN TIELLE

Lapsena ensimmäisiä kosketuksia tekstiiliin ja tekstiilitaiteeseen olivat Lauritsalan kauppalan kansakoulun juhlasalin esirippu, joka oli kaksinkertainen täkänän näköinen vaikuttava kangas, Lauritsalan kirjastossa olevat Alvar Aallon nojatuolit, joissa on mustavalkoinen Seepira-kangas ja Lauritsalan kirkon kirkkotekstiilit, jotka ovat Dora Jungin suunnitelemat. Koulun juhlasalin esirippu lienee paikallisen, jo edesmenneen Laura Korpikaivo-Tammisen tuotantoa 1960-luvun alusta.

Ensimmäisellä luokalla kansakoulussa ollessani Lappeenrannan kaupunginteatteri esitti näytelmän ”Lintu sininen” koulumme juhlasalissa ja muistan odottaneeni näytelmän alkua jännittyneenä katsellen esirippua. Kirjastossa käydessäni edelleen istahdan Aallon tuoliin ja nautin hiljaisuudesta. Lauritsalan kirkko on kotikirkkoni ja Jungin tekstiilit seuraavat yhä kirkkovuotta. Ne näyttävät vieläkin ajattomilta, pellavan kaunis kiilto ja muotojen yksinkertaisuus viehättävät.

Lapsuudenkodissa kasvoin myös käsin tekemisen ilmapiirissä. Isä piirsi ja maalasi vapaa-aikanaan. Hän teki kuvituksia ja mainoksia, maalasi muotokuvia ja luontoaiheisia tauluja. Äiti oli kotona, kun olimme pieniä. Siskoni kanssa meillä oli aina samanlaiset, äidin ompelemat juhlamekot. Hän ompeli vaatteita

myös vieraille. Mummon muistan istuneen radiota kuunnellen nojatuolissa virkkaamassa sänkypeittoja tai neulomassa sukkiä ja lapasia.

Lukiota käydessäni en tiennyt vielä, mitä haluaisin tehdä isona. En halunnut muuttaa toiselle paikkakunnalle opiskelemaan. Hain Lappeenrannan kotiteollisuuskouluun ja koulu oli kaksivuotinen 1970-luvun lopulla ja valitsin tekstiilin, koska olin jo ommellut paljon kotona ja valinnaisilla käsityötunneilla. Tekstiilin tiellä olen yhä. Kotiteollisuuskoulun jälkeen hain Fredrika Wetterhoffin kotiteollisuusopettajaopistoon, josta valmistuin ensin kudonta-alan suunnittelijaohjaajaksi ja seuraavana vuonna 1984 kotiteollisuusopettajaksi. Olen toiminut siitä asti käsi- ja taideteollisuusalan ammattiohjaajana. Kuopion Muotoiluakatemiassa päivitän osaamistani ja vanhan tutkintoni ammattikorkeakoulutasolle.

Sallin itseni viipyillä tässä työssä paikoitellen menneessä, vaikka en pyri elämänkerta-analyysiin. Opinnäytetyön ajankohtana elämässäni tapahtuu käännekohtia, jotka peilaavat menneeseen ja valmistavat tulevaisuuden kohtaamiseen. Pohdinnoissa päiväkirjateksteissäni, joista poimin muutamia esimerkkeinä työn kuluessa, on kyse elämän arvioimisesta, arvioinneista ja arvoista. Käytän niitä tekstiilien suunnittelussa ja tekemisen merkitysten analysoimisessa. (Anttila 2006, 325 - 326.)

3 OPETTAJUUS JA TEKIJYYS RINTARINNAN

Käsi- ja taideteollisuusalan opettajana pitkään toimineena olen nähnyt monet muutokset koulutuskentällä ja ollut mukana kehittämässä uusia koulutusohjelmia, opetussuunnitelmia ja – sisältöjä. Olen saanut tehdä mieleistäni työtä ensin käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa, myöhemmin ammattiopistossa ja ammatikorkeakoulussa. Minulla on kokemusta myös kansan- ja kansalaisopistossa opettamisesta, joissa työskentely oli huomattavasti vapaampaa kuin tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa. Lähes joka vuosi on työsuunnitelmassani ollut jokin uusi oppiaine tai opintojakso, joka pitää opettajan aktiivisena. Olen opettanut sekä teoria-aineita että tuotesuunnittelua ja ammatillisia työpajoja. Opinnäytetöitten ohjaus on ollut antoisaa ja mielenkiintoista. Opetustyöhön liittyy myös opetussuunnitelmatyötä, koulutuksen kehittämistä ja kansainvälisyyttä (Liite 1).

Olen suunnitellut ja valmistanut tekstiilejä opetustyöni rinnalla koko ajan. Olen pitänyt omaa ammattitaitoani yllä ja kehittänyt sitä osallistumalla erilaisille kursseille ja täydennyskoulutuksiin. Käyttötekstiilit ovat lähellä sydäntäni, matot erityisesti. Näyttelytöissä olen voinut irrotella ja leikkiä väreillä, muodoilla ja materiaaleilla – usein niilläkin on selkeä käyttöfunktio ja olen valmistanut ne kangaspuissa. Olen osallistunut töilläni muutamiin yhteisnäyttelyihin (Liite 1).

KUVA 2. Paneeliverhot *Piirileikki* pellavasta, kuultokudostekniikka, koko 65 x 240 cm, Tarja Talonpoika 2009.

Vuonna 2009 valmistin paneeliverhot *Piirileikki* yhteisnäyttelyyn nimeltään *Tekstiili*, joka oli saman vuoden huhtikuussa TÄKY-galleriassa. Olen soveltanut perinteistä kuultokudostekniikkaa ja pujotellut joko kuviot tai pohjan töissä. Kuvioiden koko ja paikka toisiinsa nähden on harkittu tarkasti. Paneeliverhot voi ripustaa niin, että kuviot näkyvät toistensa läpi tai ovat lomittain (KUVAT 2 - 4).

KUVA 3. Yksityiskohta verhoista, kuviot lomittain.

KUVA 4. Kolme verhoa lomittain nähtynä.

KUVA 5. Yksityiskohta reservivanutetusta huivista, 2010.

Pidän luonnonmateriaaleista. Käytän eniten villaa ja pellavaa. Villa on mielenkiintoinen materiaali, koska erilaisilla viimeistelyillä sitä voi muokata monin tavoin. Yhdistämällä villaa puuvillaan tai silkkiin olen valmistanut huopia ja huiveja, joihin olen saanut kolmiulotteisia pintoja vanuttamalla niitä (KUVA 6). Kuvassa 5 on reservivanutettu ja värjätty huivi. Kutoessani käytän mielelläni pujotus- ja poimintatekniikoita, kilpikangas on lempisidokseni tänään ohella. Kuultokudostekniikkaa olen käyttänyt halutesani läpinäkyviä pintoja ja yhdistäessäni kaksi tai useampia kankaita lomittain (KUVAT 2 - 4 sivuilla 9 - 10). Moninkertaisia kankaita ja vetopuilla kutomista olen kokeillut monissa tekstiileissäni (KUVAT 9 - 10 sivulla 14).

KUVA 6. Huivi, villa ja puuvilla, 2008.

KUVA 7. Kasvivärjättyjä lankoja virkatun peiton päällä, 2011.

KUVA 8. Matkahuopa merinovillaa, kudottu teollisesti Tekstiiliverstaalla Hämeenlinnassa, 2008.

Värijään materiaalit usein itse ja tällöin olen solminut lankoja ja kutonut ikatkankaita. Viereisessä kuvassa 7 on kesällä 2011 ystäväni kanssa kasveilla ja sienillä värjättyjä lankoja. Opetin hänelle kasvivärjäystä. Wetterhoffilla opiskellessani tein opinäytetyön teollisuusväreillä värjäämisestä ja siitä asti olen värjännyt reaktiivi- ja heikkohappoväreillä.

Ammattikorkeakoulussa opettaessani kävin neljän tekstiiliopiskelijaryhmän kanssa Hämeenlinnassa Tekstiiliverstaalla, jossa kudoimme kankaita teollisesti. Pääsin itsekin toteuttamaan muutamia suunnitelmiani. Kuvassa 8 on matkahuopa, jonka olen kutonut Tekstiiliverstaalla vakiovillaloimeen ja viimeistellyt kankaan vanuttamalla sen pesukoneessa. Sidoksena on kaksinkertainen kangas.

Opettajana joutuu taipumaan moneen ja tämän vuoksi olenkin kutonut monenlaisia tekstiilejä, osaksi opetellakseni jotakin uutta, osaksi kehittääkseni uusia työtapoja ja –tekniikoita. Omista kokeiluistani ja töistäni olen saanut runsaasti oppi- ja havaintomateriaalia ja ideoita työhön. Oma tekeminen ja erilaiset kokeilut ovat myös vastapainoa työlle. Tuntuu hyvältä tehdä itse, kun päivisin opettaa ja seuraa opiskelijoitten töiden edistymistä. Kaipaan myös omaa rauhaa ja hiljaisia hetkiä työssä jaksamiseen, koska töissä on koko ajan esillä ja sosiaalinen vuorovaikutus on kuluttavaa, toki myös antoisaa.

Hain TÄKY ry:n jäsenyyttä syksyllä 2007 ja olen ollut siitä asti aktiivisesti mukana yhdistyksen toiminnassa. Yhdistys ja sen toiminta olivat itselleni tuttuja jo entuudestaan. Kun TÄKY-galleria sai EU-varoin remontoidut tilat käyttöönsä, oli yksi vuokrattavista työhuoneista pitkään paikallisen oppilaitoksen käytössä, lähinnä opinnäytetyön tekijöiden työhuoneena. Tuolloin pääsin opettajana seuraamaan läheltä yhdistyksen toimintaa.

Vuokrasin TÄKY-galleriasta työhuoneen syksyllä 2007 samaan aikaan, kun hain jäsenyyttä. Kaipasin opetustyön ohella muita mahdollisuuksia vaikuttaa oman alan asioihin ja myös itselleni pientä hengähdystaukoa. Työn ohessa vietin työhuoneella viikonloppuja ja kudoin melko paljon. Oli mielenkiintoista työskennellä muiden käsityöläisten kanssa, nähdä heidän arkeaan ja keskustella kahvihetkinä alan tapahtumista ja omasta tekemisestä. Minut valittiin vuoden 2008 alusta johtokunnan jäseneksi ja seuraavana keväänä Muotoilusyksy-työryhmään, jossa olen toiminut siitä asti. Muotoilusyksy on valtakunnallinen kutsunäyttelysarja, jota TÄKY ry on järjestänyt vuodesta 2005 asti. Se on tuonut Lappeenrantaan merkittäviä suomalaisia muotoilijoita, taiteilijoita ja käsityöläisiä ja heidän kanssaan näyttelyitä järjestäessä olen oppinut paljon.

Pirkko Anttila (2006) viittaa japanilaiseen Ba-teoriaan hiljaisen tiedon syntyminen yhteydessä. Japanilaiset Nonaka ja Konno

ovat tutkineet hiljaisen tiedon kehittymistä. Japanilaiset käyttävät hiljaisesta tiedosta käsitettä *Ba*, joka voidaan käsittää yhteisesti muodostuvan tiedon luomiseen ja hankkimiseen tarvittavaksi sosiaalisesti tilaksi. Hiljainen tieto syntyy vuorovaikutuksessa ihmisten kesken ja se vaatii yhdessä olemista, yhdessä toimimista ja yhdessä elämistä. Työhuoneaika oli itselleni tärkeä vaihe, jolloin pääsin sisälle uuteen yhteisöön ja olen voinut jatkaa siellä toimimista osallistumalla näyttelyjen ja tapahtumien järjestämiseen. Näihin liittyvät vahvasti sekä sosiaalinen että henkinen tila. (Anttila 2006, 215 - 219.)

Sosiaalisen vuorovaikutuksen rinnalla taiteilijoille ja käsityöläisille on tärkeää välillä vetäytyä omaan rauhaan. Mieleeni nousevat Suomenlinnassa ja Fiskarsissa toimivat käsityöläis- ja taiteilijayhteisöt, jotka heräävät eloon kesällä ja toiminta on vilkasta. Talviaikaan keskitytään taiteelliseen työskentelyyn ja omaan tekemiseen, silti sosiaalinen vuorovaikutus yhteisön kesken on olemassa. Sisareni, keraamikko Riitta Talonpoika työskenteli Suomenlinnassa Pot Viapori -osuuskunnassa yli kymmenen vuotta ja siirtyi sieltä Fiskarsiin, minkä vuoksi seuran läheltä näiden yhteisöjen toimintaa ja tapahtumia.

Työhuoneaikana kudoin seuraavalla sivulla olevat tekstiilit veto-kangaspuissa ja ne olivat esillä tammikuussa 2008 uusien jäsenten näyttelyssä TÄKY-galleriassa (KUVAT 9 ja 10).

KUVA 9. Vetokangaspuissa kudotut pellavatekstiilit Verkossa, koko 65 x 290 cm.

KUVA 10. Yksityiskohta vetokangaspuilla kudotusta tekstiilistä.

Päiväkirjamerkintä työhuoneajalta:

Työhuonevuokralaisena olen tärkeä välivaihe, työskennellessäni olen omilla ajatuksissani, se on vapaa-aikaani ja saan uusia näkökulmia ja mahdollisuuksia omaan työskentelyyn. Työhuoneessa poikkeavat asiakkaat ja heidän kanssaan keskustelu ovat uutta itselleni. Mukavaa vaihtelua ;) Tervehdyttävää.

Työhuonevuokralaisena TÄKY-galleriassa parhain anti oli itselle annettu aika. Selasin päiväkirjaa tuolta ajalta ja useamman kerran olen kirjoittanut, kuinka rauhoittavaa on vain kutoa ja olla. Ajatus yhteisestä näyttelystä keväälle 2009 sai alkunsa Riikka Lempiäisen ja Riitta Papinniemen kanssa kahvihetkinä. Meillä kaikilla oli tuolloin oma työhuone TÄKY:ssä. *Tekstiili*-näyttely pidettiin huhtikuussa 2009.

Opettajuus nousee esiin haluamatta ja tietoisesti on ikään kuin vedettävä syrjään opettajan rooli ja kaivettava sen takaa tekijyys ja tyydyttävä oma käsillä tekemisen tarve. On hyvä tiedostaa olevansa erilaisissa rooleissa eri tilanteissa. Tämän työn tarkoituksena on nostaa esille niitä merkityksiä, joita rooleihini ja tekemiseeni liittyy ja avata mahdollisuuksia ja voimavaroja tulevaisuuden kohtaamiseen. Tulevaisuudessa haluaisin opettamisen ohella tehdä enemmän omia tekstiilejä. Tässä työssä haastan itseni suunnittelijana ja muotoilijana, koska tekninen ja teoreettinen osaaminen omalta alalta ovat hallussa.

Ihailen monia tekstiilitaiteilijoita ja heidän ilmaisuvoimaansa. Epäröin käyttää tekstiilitaide sanaa omista töistäni. Aino Kajaniemi on ollut teoksillaan Muotoilusyksen näyttelyssä vuonna 2008. Hänen herkat ja taidokkaat kuvakudoksensa puhuttelevat. Ulla Pohjolan töitä olen seurannut näyttelyjen kautta sen jälkeen, kun tutustuin häneen Lappeenrannassa. Ulla oli mukana yhteisnäyttelyssä *Enkelin muisti* Laura Korpikaivo-Tammisen käsityömuuseossa vuonna 1997 (KUVA 11) ja hän kävi pitämässä muutaman kirjontakurssin opiskelijoillemme. Soili Arhan upeat tyyllitellyt kasviaiheet, monet värisävyt ja oma tekniikka ovat kiinnostaneet minua jo pitkään. Ulla-Maija Vikmaniin tutustuin TaiKin tekstiilisuunnittelun kurssilla ja värjäjänä ihailen hänen töittensä hehkua ja lankojen värinää ilmavirrassa. Vanhoista taitajista Dora Jung on suuri idolini.

Meillä on Suomessa suuri joukko tekstiilitaiteilijoita, jotka tekevät arvokasta työtä sarallaan. Opinnäytetyöni alkuvaiheessa kävin kirjahyllyäni läpi ja kertosin viehättäviä teoksia, joita olen hankkinut kotimaisista, pohjoismaisista ja ulkomaisista tekstiilin tekijöistä. Anni Albersista kertovaan kirjaan palaan usein, iltasatuina katselen kuvia hänen luonnoksistaan ja valmiista kankaistaan.

KUVA 11. Ulla Pohjolan kirjontatyö *Suojelupyhimys*, 1997.

Päiväkirjamerkintö perjantai-iltana 10.2.2012:

Pirkko Tenkaman tapaamisen jälkeen mielessäni alkoi pyöriä ajatuksia siitä, miksi haluan kutoa, virkata, neuloa, värjätä kankaita ja lankoja ym. ja mitä tämä tekeminen minulle antaa. Neulominen iltaisin television äärellä saa mieleni rauhoittumaan ja samalla voin ajatella mennyttä päivää ja tulevaa opetuspäivää ja mitä aion tehdä töissä seuraavana päivänä. Käsillä tekeminen on minulle rentoutumista ja rauhoittumista. Se on myös hyvä tapa vapautua työstä ja saada työlle vastapainoa (henkireikä). Kutoessani saan sen ajan itselleni, omaa rauhaa ja hiljaisuutta. Kutoessa käyn vuoropuhelua itseni kanssa, ajattelemalla asiat järjestäytyvät ja selkiintyvät mielessäni.

Pirkko Anttila (1996) pohtii käsityöhön ja muotoiluun liittyviä käsitteitä. Käsityön määritelmässä ihmisen kokonaispersoonallisuus nousee vahvasti esiin ja siihen kuuluvat hänen maailmankuvansa, minäkäsityksensä ja elämäntyyliinsä. Ihmisen persoonallisuutta katsotaan hänen ympäristönsä muodostamaa taustaa vasten. (Anttila 1996, 16 - 33.)

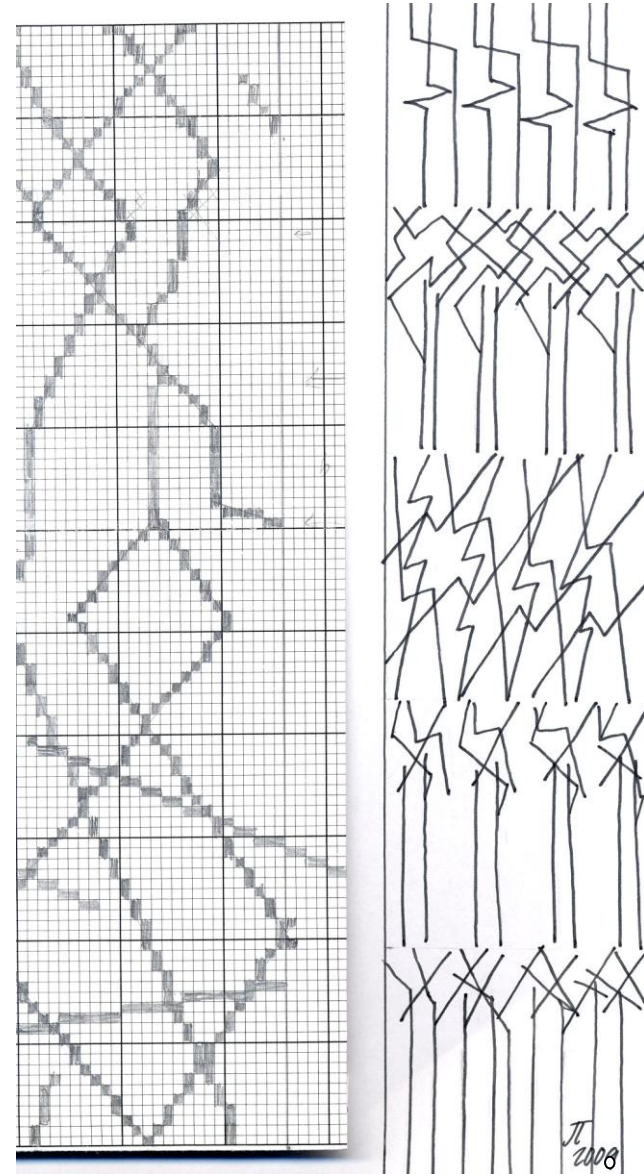
Käsityön prosessi on kaikilta osiltaan sidoksissa vallitsevaan kulttuurin arvoihin, sen traditioon ja muotokieleen. Käsityötä arvioidaan ympäristön taloudellisten ja sosiokulttuuristen tekijöiden mukaan. Näiden arvokriteerien nojalla tekijä itse ja hänen ympäristönsä arvioivat, tyydyttääkö käsityö taloudellisesti, eettisesti, sosiaalisesti, teknisesti, tarkoitukseltaan, muodoltaan ja ulkonäöltään tai vastaako se perinteen tai vallitsevan muodin vaatimuksia. Tekijä itse arvioi, missä määrin työ tuottaa hänelle henkistä tai sensomotorista mielihyvää. (Anttila 1996, 32 - 33.)

Omassa tekemisessäni tärkeäksi vaikuttimeksi nousee itselle annettu aika. Tekeminen on ajatusten selkeytymistä ja asioiden järjestelyä. Samalla, kun pujottelen kuviota tai solmin ryijynukkia, järjestyvät ajatukset mielessäni. Saan hengähtää työpaineista. Joskus kutominen on ollut surutyötä ja auttanut luopumaan aiemmasta. Luopuminen antaa tilaa uudelle ja mahdollisuuden katsella tulevaa uusin silmin. Käsillä tekeminen on suuri voimavara. Helena Hyvönen kirjoittaa *Muoto*-lehden artikkelissaan suhteestaan käsillä tekemiseen: *Käsityö on ollut vaikeina aikoina henkilökohtainen selviytymismuoto* (Hyvönen 1999, 10). Eija Vähälä on lisensoitustyössään tutkinut, kuinka käsillä tekeminen vaikuttaa ihmisen hyvinvointiin. Hän osoittaa, että käsillä tekemisellä on hyviä fyysisiä vaikutuksia. Tekeminen rentouttaa ja se on psyykkistä mielen rauhoittumista, jota vahvistavat positiiviset tuntemukset sekä tekemisestä että aikaansaannoksista nauttimisesta (Vähälä 2003, 185 - 186).

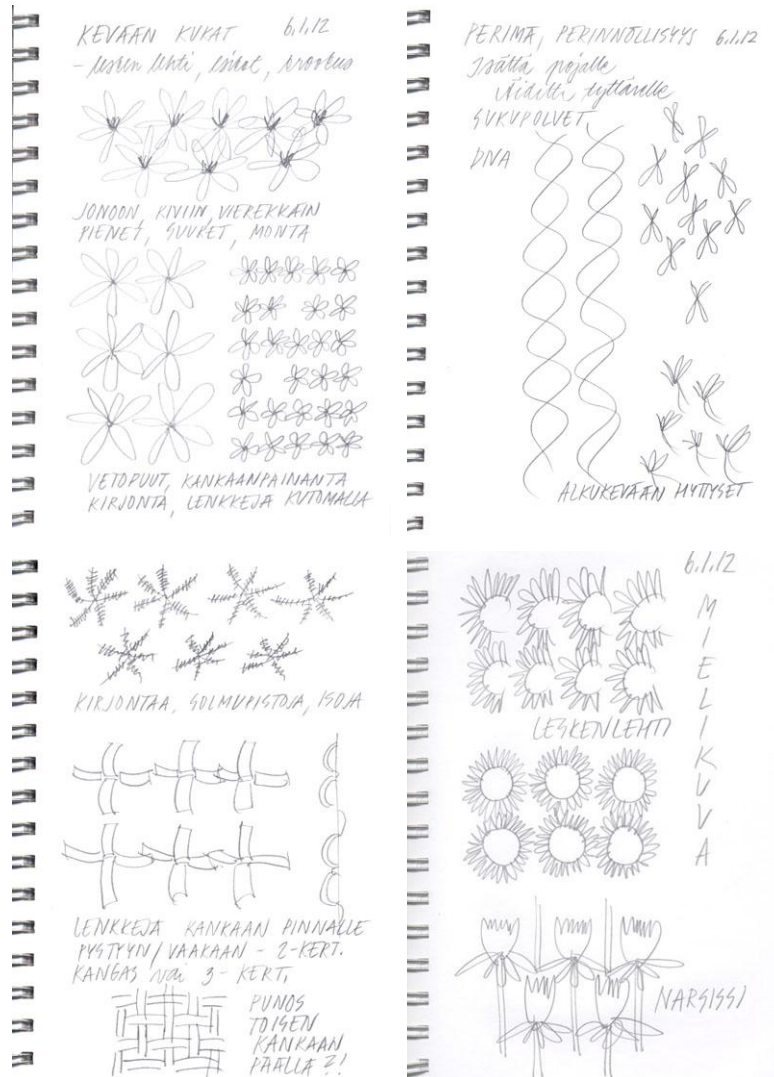
4 VARHAIN KEVÄÄLLÄ – MIELIKUVAT TEKSTIILEIKSI

Suunnittelen kudonnaisia sekä paperilla luonnostellen että antaen alitajunnan tehdä töitä, mielikuvat pyörivät mielessä ja muuntuvat selkeämmiksi ajatuksiksi. Aluksi piirrän vain nopeita luonnoksia ajatusteni tueksi. Tarpeen mukaan teen tarkkojakin työpiirroksia ja –ohjeita. Pyrin tässä työssä tekemään näkyväksi ideointiprosessia siitä, kuinka luonnokseni kehittyvät vähitellen toteutettaviksi. Tämän sivun kuvissa (KUVA 12) näkyy aiemmin valmistamani työn suunnitteluprosessia. Vierekkäin ovat nopeasti piirretty luonnos ja osa työpiirrosta vetopuilla kutomiini tekstiileihin (KUVAT 9 – 10 sivulla 14). Tekstiilien nimi *Verkossa* ja kuviointi kuvaavat pyrkimystä seesteisyyteen. Kirjoittamassani runossa on tunnelmiani tekstiilien kutomisen ajalta:

*Aalto karkasi käsistä,
myrskyn silmässä purteni lähes hukkuí,
olín joutua tuulíajolle.
Nyt huomaa tuleeni poukamaan,
rauhallíseen, seesteíseen paikkaan,
ja edessäni avautuu ulappa.
Horísontti píirtyy luotettavana,
edessäni on vain mahdollísuuksia,
uudet tuulet jo keínuttavat purjeítaní.
Kíitos aika ja luonto, työ ja ystávát,
hymyssá suín jatkamme kulkuamme,
välíllá Taívaan Isá vain haastaa rohkeutemme,
ja antaa mahdollísuuden kasvuun, uudístumíseen.
1.4.2008 aamutuímaan*

KUVA 12. Luonnos ja osa työpiirrosta vetokangaspuilla toteutettuihin tekstiileihin.

KUVA 13. Luonnoskirjan sivuilla ensimmäisiä mielikuvia kevään kukista. Dna-ketju piirsin miettiessäni perinnöllisyyttä ja sukupolvien jatkuvuutta.

KUVA 14. Kevään ensimmäiset kukkaset.

Aloittaessani näyttelyöiden suunnittelua ajatuksissani oli kuvio-
muotoja, sidoksia ja tekniikoita, joita voisin käyttää töissäni. Mieleeni tulivat kevään ensimmäiset leskenlehdet ja voikukat tien-
pientareilla (KUVA 14). Mielikuvani kevään kukista oli tyyllitelty
kukka-aihe, jonka toteuttaisin eri tekniikoilla. Voisin kutoa kuvioita
vierekkäin vetokangaspuilla, painaa ne kankaalle ja kirjoa
käsien. Mittakaavaa voisi muunnella tekniikan mukaan, samoin
kuvioiden ryhmittelyä. Piirsin pikaisia luonnoksia näistä ajatuksistani
luonnoskirjaan (KUVA 13).

Tiesin myös, mitä muut näyttelyyn osallistuvat tulevat valmistamaan
ja harkitsin omia valintojani siltä pohjalta, että näyttelyyn tulisi
monipuolinen valikoima kangaspuissa toteutettuja tekstiilejä. Alusta
asti näyttelyn tavoitteena oli esitellä juuri kangaspuissa valmistettuja
töitä. Riikka Lempiäinen toteutti ainoana työnsä virkaten. Muut meistä
valmistivat työnsä kangaspuissa. Näyttelyyn oli tulossa ryijyteknikalla
valmistettuja seinätekstiilejä ja kuultokudostekniikalla valmistettuja
paneeliverhoja ja tilanjakajia. Töistä keskustelimme ensimmäisessä
yhteisessä kokoontumisessamme TÄKY-galleriassa tammikuun 31. päivänä
2012.

Näyttelytöitä suunnitellessani otin huomioon TÄKY-gallerian näyttelytilan. Työni tulevat olemaan kapeita ja korkeita. Galleriatila on melkein kolme metriä korkea ja työt näyttävät hyviltä, kun ne ulottuvat lähes lattiasta kattoon asti. Työt on mahdollista ripustaa hiukan irti seinästä tai katossa olevasta verkkorilästä vapaasti roikkumaan tilaan. Ikkunoiden eteen en töitani sijoittaisi, koska kokemuksesta tiedän, että runsas valon määrä himmentää värien voimaa kudotuissa teksteissä. Yksivärinen työ näyttää ikkunassa hyvältä. Ryijyt tulevat luonnollisesti seinälle. Haluaisin, että omia töitani voi tarkastella molemmin puolin.

Luonnostelin ensimmäiset ajatukseni siitä, millaisia kuvioita ja muotoja toteuttaisin apunani luonnoskirjaan piirtämäni alkumielikuvat (KUVA 15). Puhdistin myös ajatuksia piirtämällä kaiken, mitä päässä pyöri. Pikaisia luonnoksia syntyi noin 40. Tärkeää luonnostellessa ovat hyvä paperi ja eri vahvuiset lyijykynät sekä suttupaperi, jolle harjoittelen sujuvaa viivaa ja kokeilen kuvio-
muotoja. Piirrän mielelläni lyijykynällä ja kuvat syntyvät paperille nopeasti. Viivan on oltava luonteva. Parhaiten minulta tämä onnistuu ohuella ja kovalla lyijykynällä, jolloin luonnokset ovat viitteellisiä ja suuntaa antavia.

Piirsin erilaisia viivasommitelmia, jotka muistuttivat puun syiden kuviointia tai viivoista muodostui rytmikkäitä pintoja (KUVA 20 sivulla 22). Nopea luonnostelu rentoutti kättä, pääsin vauhtiin ja

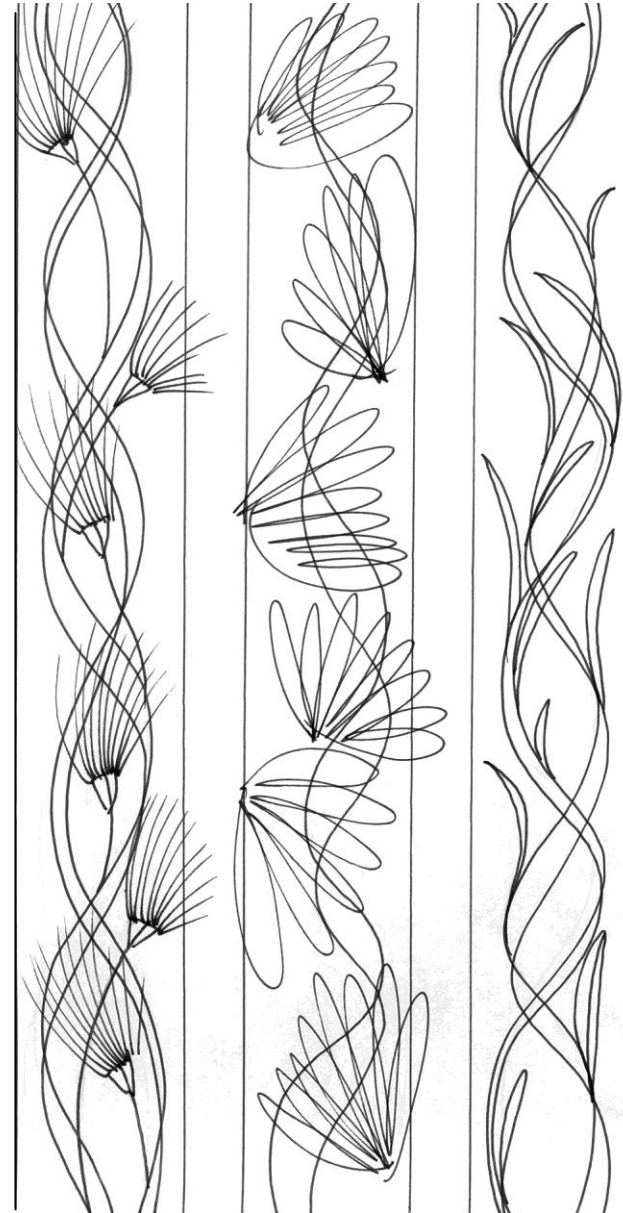
tekeminen sujui. Levitin pikaiset lyijykynäluonnokset lattialle ja poimin niistä muutamia kehitettäväksi. Luonnokset täyttivät erilaisista lehti- ja kukkakuvioista (KUVAT 16 - 21). Jaoin kapeaa pintaa ylhäältä alas aaltomaisilla viivoilla, joista muodostui spiraalia tai dna-ketjua muistuttava juova tekstiilin keskelle. Muutamaan luonnokseen jätin spiraalin yksinään ja muutamiin lisäsin kaarevia viivoja lehtineen ja kukkineen (KUVAT 17, 18). Jatkoin luonnostelua ja lyijykynä sai seurakseen tussit ja värit. Piirsin uudelleen kiinnostavimpia ideoita pehmeällä lyijykynällä tai tussilla. Ronskimpi ote toi luonnoksiin eloa. Seuraavassa on osa luonnoksistani ja otsikoissa on viitteitä ajatuksistani.

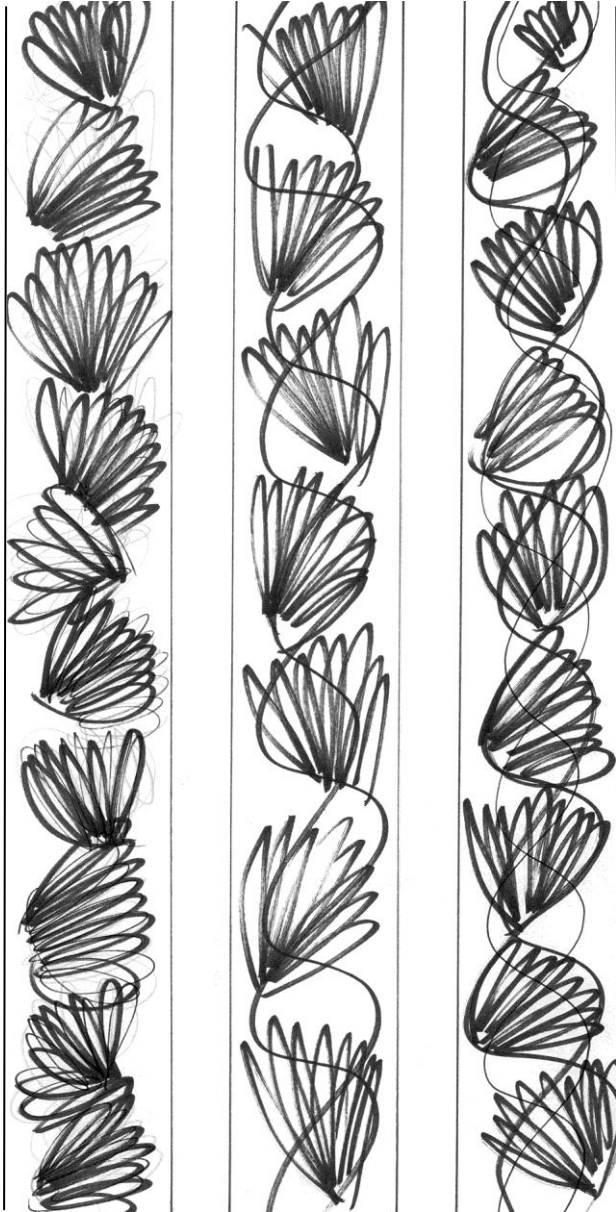
KUVA 15. Nopeita lyijykynäluonnoksia, keskellä tussipiirros.

KUVA 16. Nopeita luonnoksia tussilla, heiniä ja ulpukka.

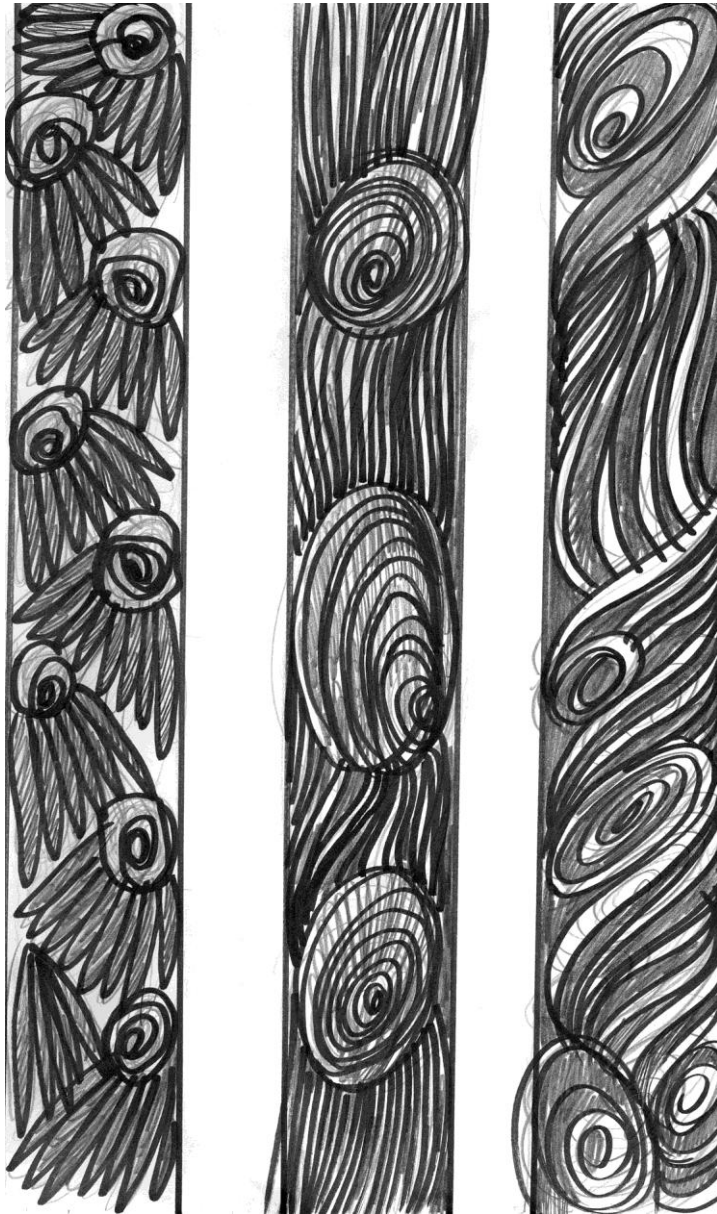
KUVA 17. Spiraali rytmittää kapeaa pintaa lehtineen.

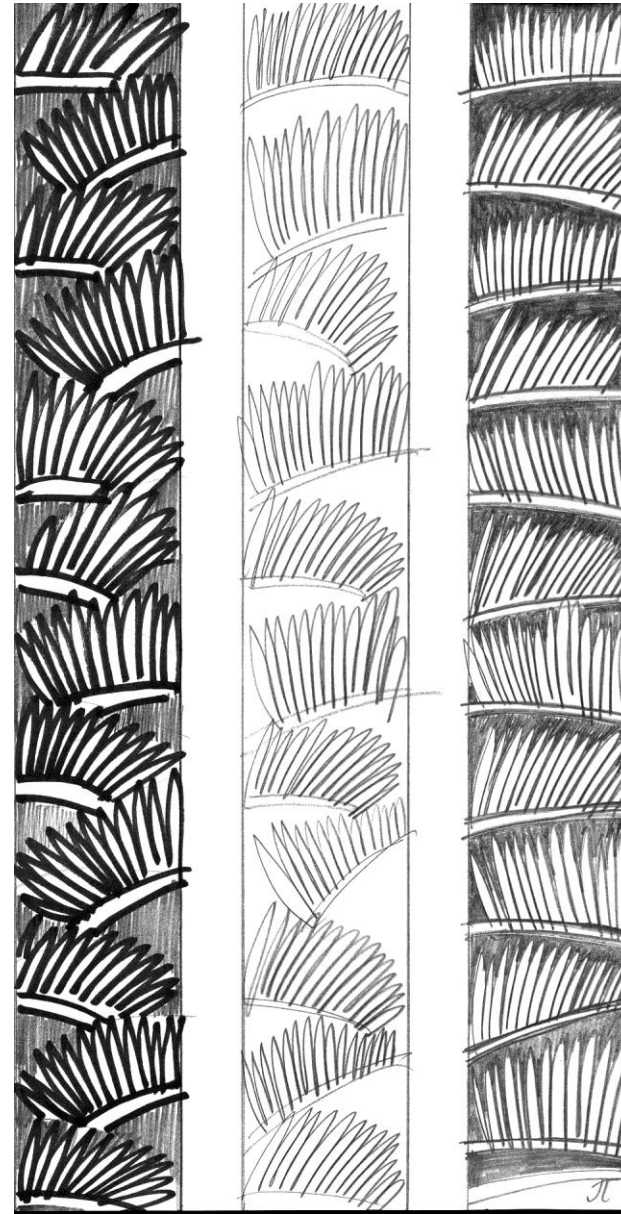
KUVA 18. Nopeita lehtisommitelmia tussilla.

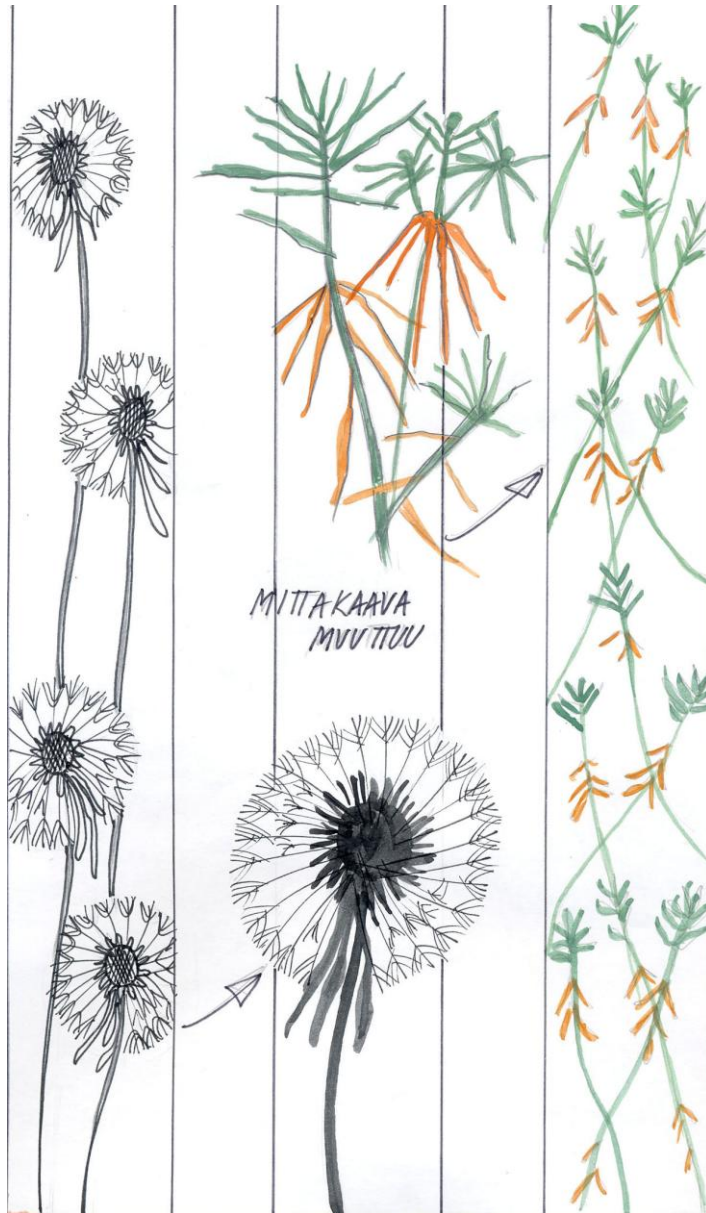
KUVA 19. Kukkakuosia luonnoksissa, ei vielä väriä.

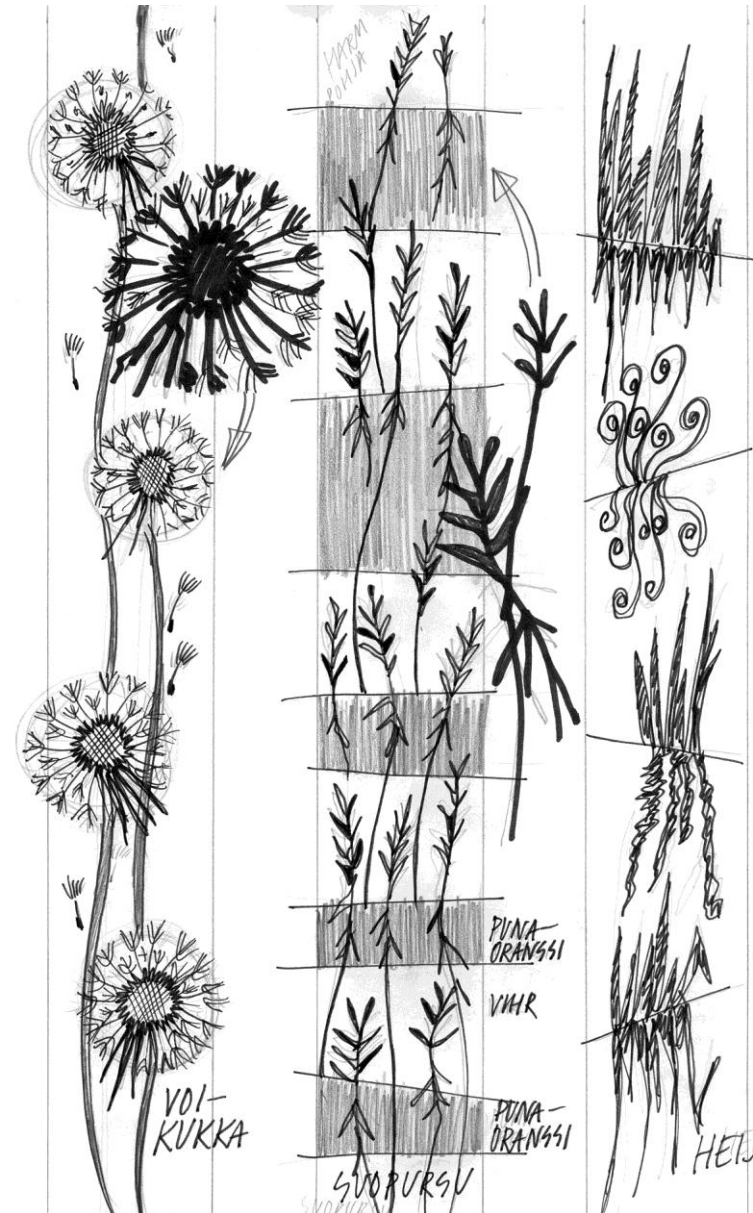
KUVA 20. Viivapintoja mustaharmaavalkoisiin töihin.

KUVA 21. Lehtisommittelu innosti minua. Kauniita.

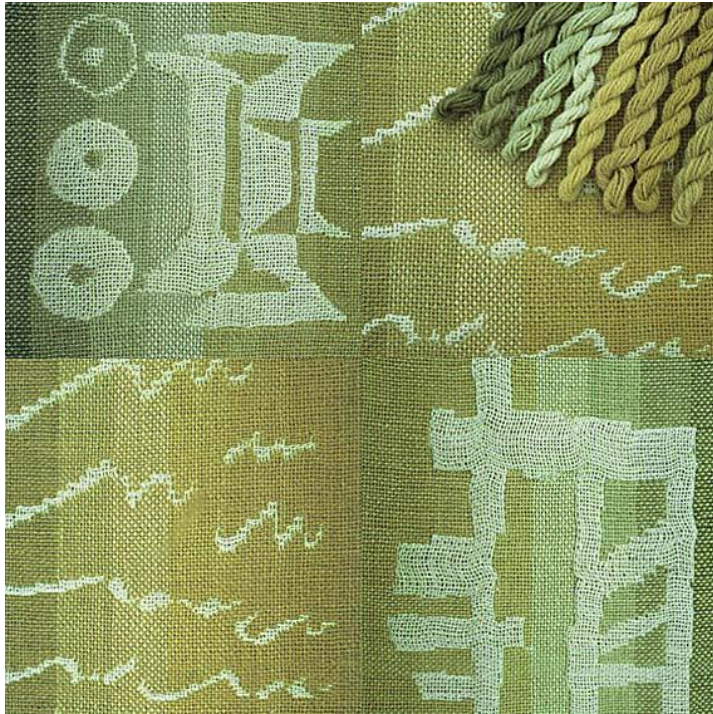

KUVA 22. Voikukka ja suopursu oli piirrettävä.

KUVA 23. Mietin pinnanjakoa ja heijastusta.

Maalasin vesiväreillä kuvioaiheita isommassa koossa samalla, kun mietin tekstiilieni värejä (KUVA 25). Harkitsin toteuttavani työt täkänätekniikalla, koska poimintatekniikat ovat mieleisiä ja arvostan perinteisiä työtapoja. Täkänään saisin kudottua sekä ohutta viivaa että suuria pintoja (KUVA 29 sivulla 27). Kaksinkertaisessa kankaassa on helppo leikkiä väreillä, kun toinen kangas voisi olla loimiraidallinen ja sen voisi kutoa monella värillä. Alla olevassa kuvassa on täkänätekniikalla kudottuja kokeilujani, jossa toinen kangas on villa ja toinen pellavaa. Villalangat ovat kasvivärjättyjä (KUVA 24).

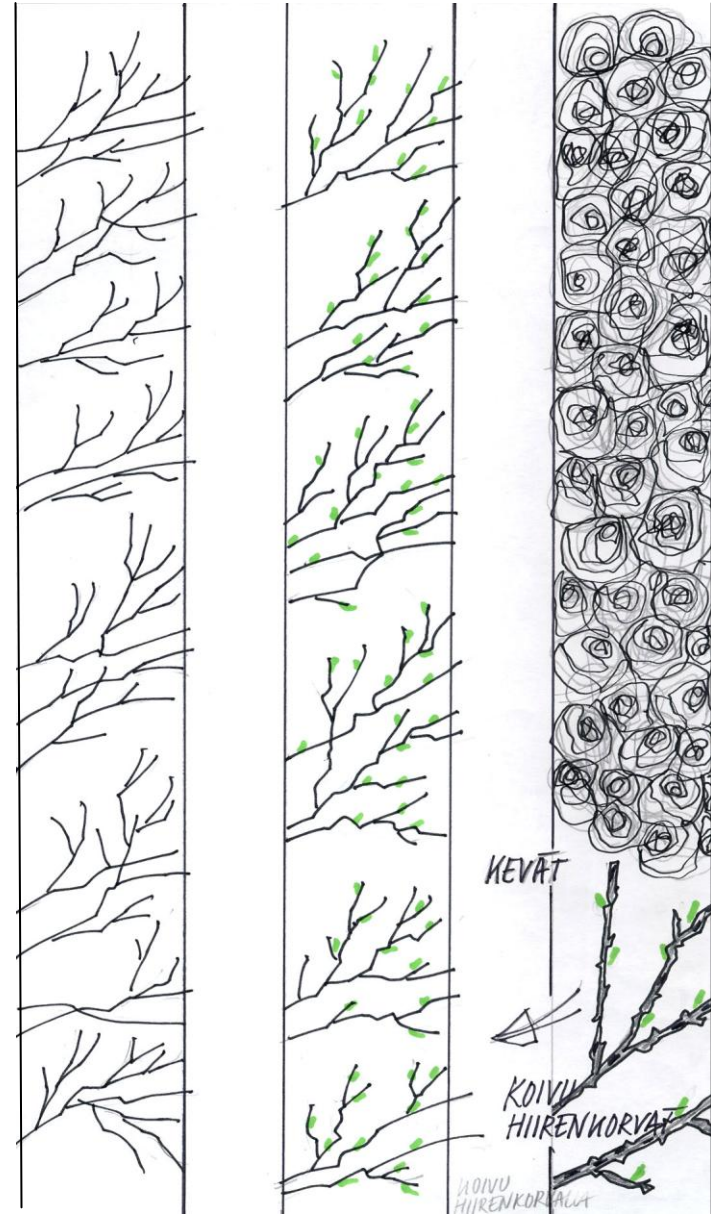
KUVA 24. Täkänäkokeiluja, pellava ja villa, 2010.

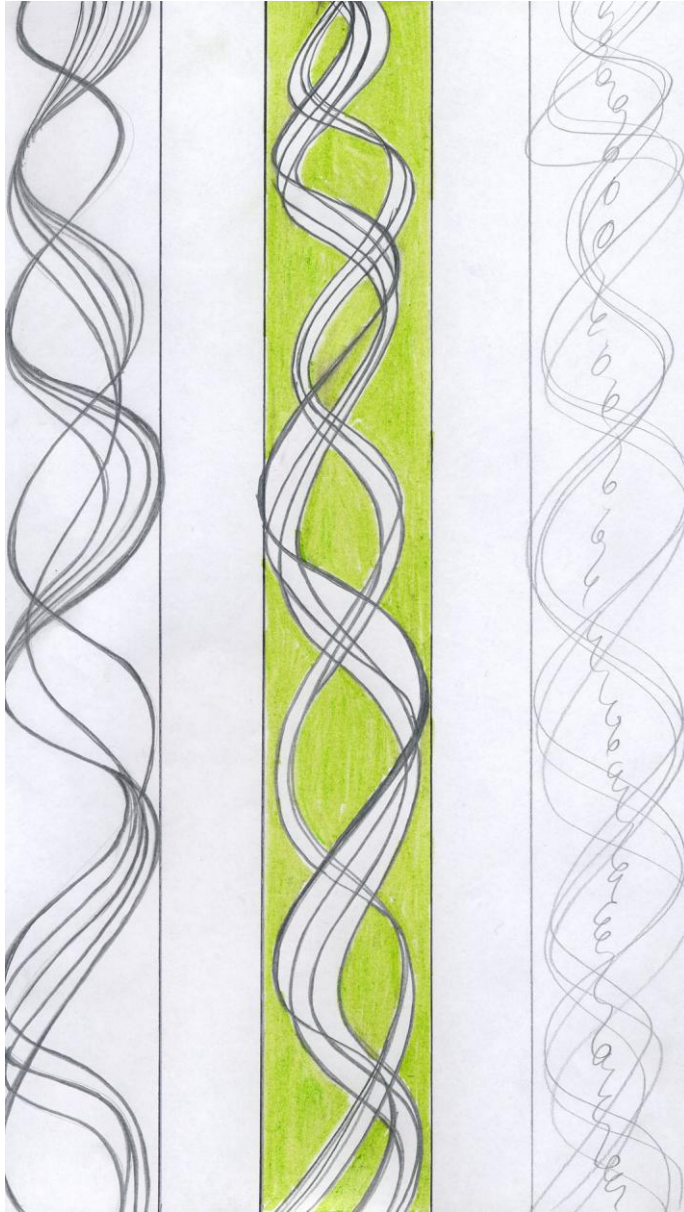
KUVA 25. Luonnoksia täkänätekniikalla toteutettavaksi.

Koivunoksat hiirenkorvineen, voikukka lentohahtuvineen ja suosuru piirtyivät paperille (KUVAT 22, 23, 26). Aiheita miettiessäni pyörittelin kynää paperilla ja piirsin ruusut mielestäni (KUVA 26). Koivuaihe näytti kepeältä ja keväiseltä. Oksien suunta ja kohoaminen ylöspäin tuovat luonnokseen positiivisuutta. Tämän sijaan oksat voisi toteuttaa pujotuskuvioina. Vaakasuorat viivat ja hiirenkorvat onnistuisivat hyvin, mutta en ollut varma lopputuloksen siisteydestä. Pystysuorat ohuet viivat eivät onnistuisi niin hyvin kuin halusin. Kapeana ja pitkänä työhön ei tulisi tarpeeksi volyymia, jos valmistaisin sen ohuista pellavalangoista ja pujotusta olisi vain vähän. Minun on oltava varma, että työ pysyy ripustettuna suorassa. Halusin myös töihini enemmän väriä. Jatkoin luonnosten tekemistä.

Ihan ensimmäisissä mielikuvissani oli ollut dna-ketjua muistuttava spiraalimainen viiva. Olin ajatellut läheisiä ihmisiä, hauraaksi vanhukseksi muuttanutta isääni ja sisarusteni pieniä lapsia sekä elämän kiertokulkua ja sukupolvelta toiselle siirtyvää perimää. Noiden ajatusten myötä jatkoin muutamassa luonnoksessa spiraalimaista viivaa. Luonnokset, joissa on vain kaarevia viivoja, näyttivät minusta rauhallisemmilta ja tasapainoisemmilta kuin viereisessä olevat kukin ja lehdin koristellut (KUVAT 27 - 28 sivulla 26).

KUVA 26. Koivu hiirenkorvalla. Luonnos.

KUVA 27. Spiraali viehätti ja toimisi kapeassa työssä.

KUVA 28. Leikittelin spiraalimuodolla ja kukilla lisää.

KUVA 29. Kokeilin vielä pinnanjakoja tänään.

Tässä vaiheessa tarkastelin luonnoksiani ja arvioin niiden kelpoisuutta toteutettavaksi. Osa luonnoksista sopisi paremminkin vuodenajaltaan kesään. Tiesin näyttelyyn tulevan muilta tekijöiltä musta-harmaa-valkoisia töitä. Kävin läpi työhuoneessani olevia pellavalankoja, jotka väriltään sopivat kevääseen (KUVA 30). Valkaistua pellavaa oli myös muutama kartio. Päätin valmistaa työt olemassa olevista langoistani ja valkaistua pellavaa voisin tarvittaessa värjätä. Suunnittelussa huomioin langat, joita minulla oli ja valmistustekniikka alkoi selkiintyä. Hylkäsin tänään ja pujotukset. Lankani eivät riittäisi kaksinkertaiseen kankaaseen, jos toteuttaisin useamman tekstiilin. Edellisissä näyttelytyöissänini olin käyttänyt pujotustekniikkaa. Tulen valitsemaan tekniikat, joilla saan tehtyä haluamani kuviomuodot ja joita myös omat opiskelijani voisivat toteuttaa töissään.

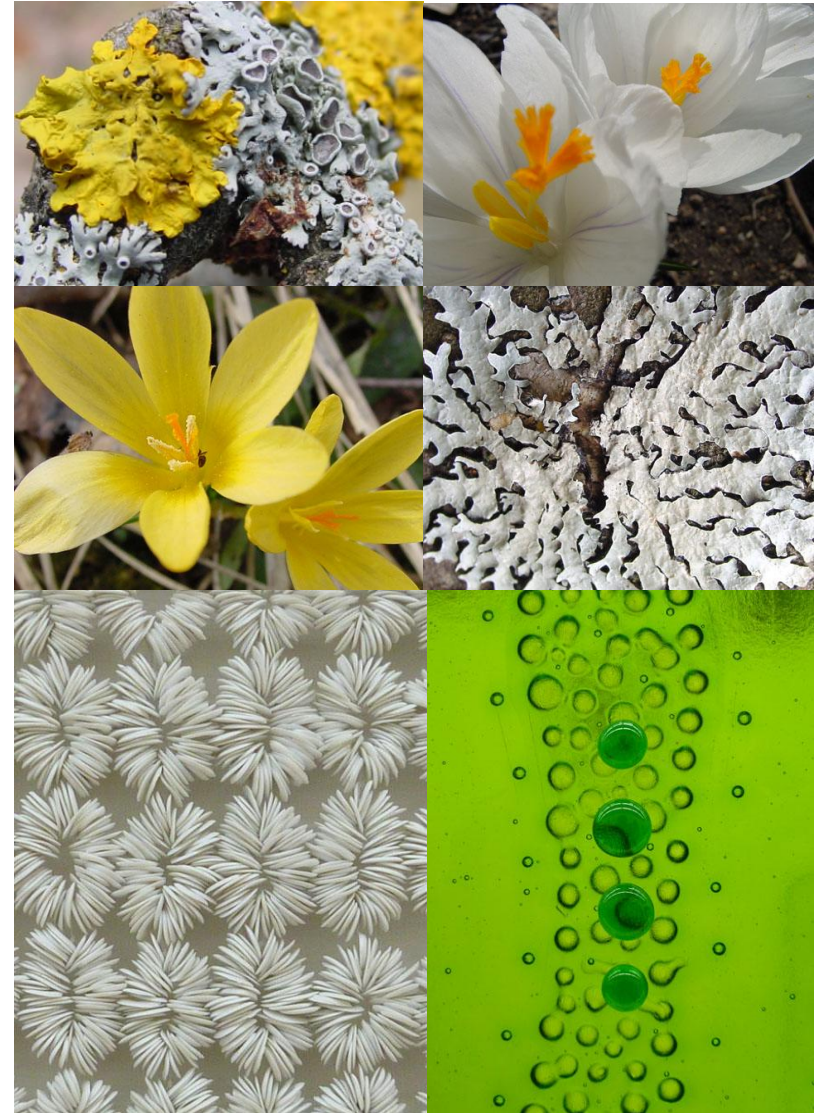

KUVA 30. Kevään värisiä lankoja.

Suunnittelun tueksi hain varmistusta töideni värykselle ja kuvi-
oinnille alkuvuoden kotimaisista sisustuslehdistä (Avotakka,
Glorian koti, Deko ...), joissa kevät jo alkoi näkyä. Luin Textile
View Magazinea ja ruotsalaisia sisustuslehtiä. Perehdyin myös
Heimtextil -messujen kotisivuihin tulevista trendeistä vuodelle
2012 - 2013. Katselin trenditoimistojen tekemiä filmikoosteita
Montage-teemaan liittyen. Montage merkitsee olemassa olevien
elementtien sekoittamista ja se symbolisoi kuluttajien tarvetta
yksilöllisyyteen Claudia Herken mukaan. Hän työskentelee sak-
salaisessa suunnittelutoimistossa bora.herke.palmisanon, joka
kuuluu Heimtextilin trendityöryhmään. Työryhmässä on trendi-
toimistoja seitsemästä maasta. Frankfurtin Heimtextil-messut
järjestetään vuosittain tammikuussa ja ne ovat maailman suurin
kodin ja projektisisustukseen keskittyvä tekstiilialan messuta-
pahtuma. Itsekin olen päässyt käymään messuilla muutama
vuosi sitten ja kokemus oli hieno. (Heimtextil, 2012.)

Vahvistusta tekemiseen löytyi trendikoosteista: *Montage* on
täynnä väriä. Väri on tekstiilien maailmassa tulevan sesongin
tärkein viesti. Voimakas ja läsnä oleva väri virkistää aisteja ja on
tietoinen elementti kaikissa tyyeissä. Teemoista *Colour Riot*,
värimellakka, ja *Craft Industry*, sekoitus perinteitä, käsityötä ja
modernismia, löytyi yhtymäkohtia omiin ja muidenkin töihin.
(Heimtextil, 2012.)

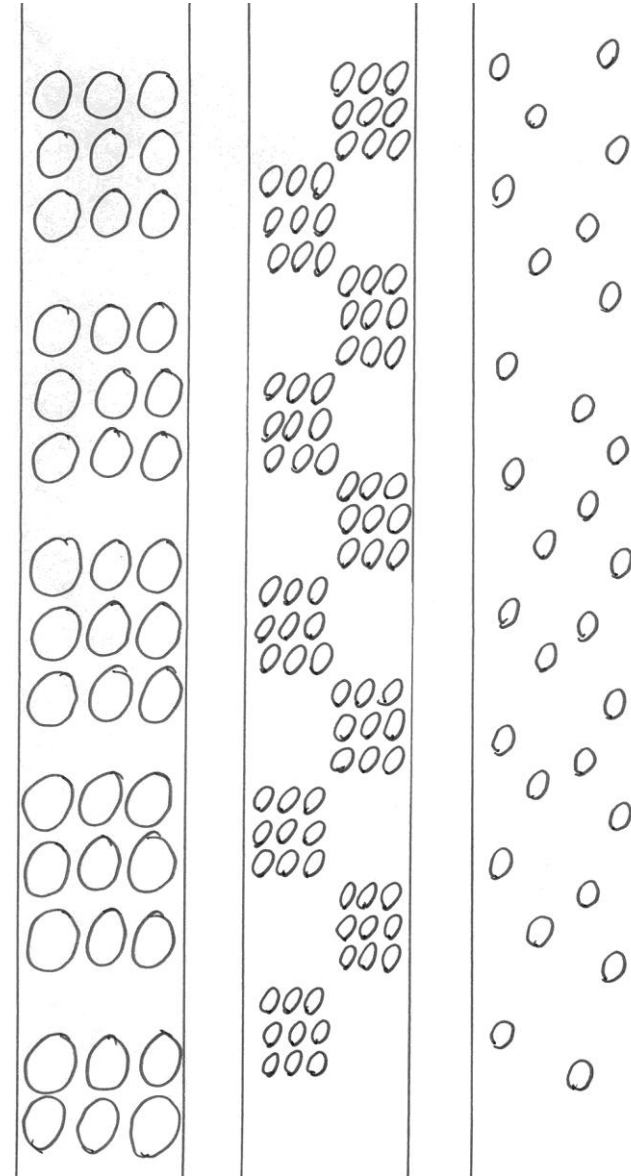
Olin tehnyt aiemmin kuvakollaasin suunnittelun tueksi:

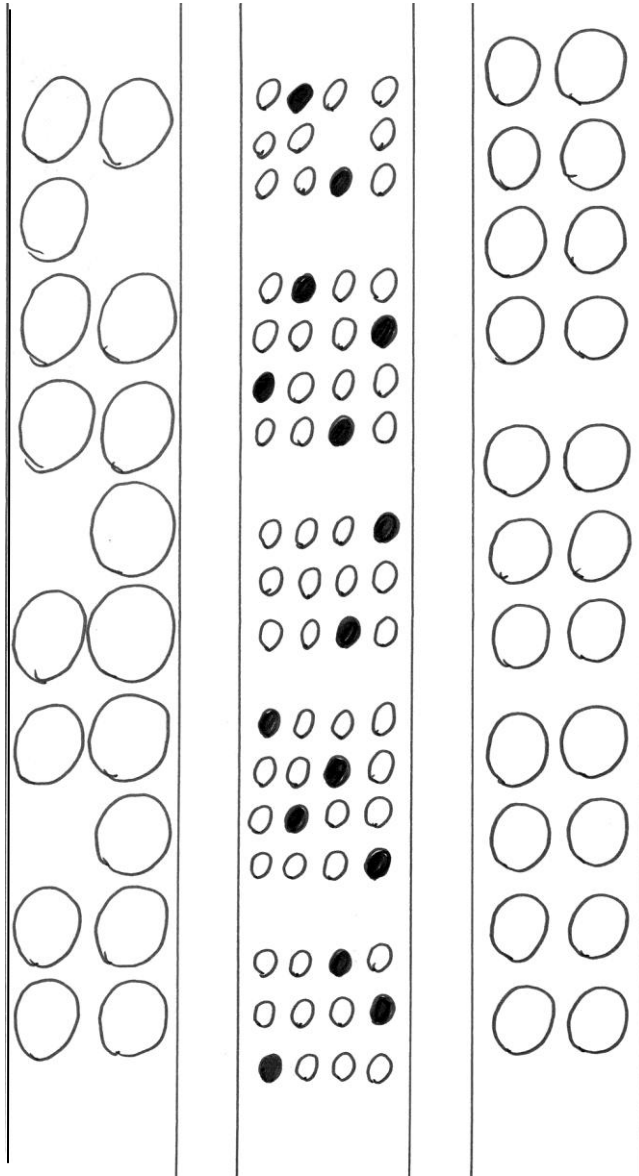
KUVA 31. Kuvakollaasi. Luontokuvat keväältä 2011, alhaalla
vasemmalla Riitta Talonpojan posliiniteos ja vieressä Päivi Ke-
käläisen lasiteos.

Pysähdyin määrittelemään, mikä olisi tärkeää omista töissän. Pidän selkeistä kuvioista ja muodoista. Olin valinnut kevään värisiä lankoja, keltaista ja vihreää ja niiden rinnalla hiukan valkoista ja vaalean harmaata. Värit ja selkeä muoto olisivat keskeiset teksteilleissäni. Valkoinen ja harmaa kuvastavat alkukevättä, jolloin luonnosta ei vielä löydy värejä vaan asteikko on kauliin harmoninen valkoisen, harmaan ja mustan sävyissä. Ensimmäiset kevään kukat ovat keltaisia. Silmut ja versot alkavat vihertää auringon vaikutuksesta. Kuvakollaasiin poimin itselleni tärkeitä kevään merkkejä, muotoja ja värejä. Lähes valkoinen jäkälä puiden rungolla ja herkkä posliiniteos muistuttavat minua jäiden särkymisestä ja vihreässä lasipinnassa ilmakuplat vesipisaroista (KUVA 31 sivulla 28).

Jatkoin luonnosten tekemistä ja pelkistin kasviaiheita. Leikin ympyrämuodolla, erikokoisilla ympyröillä, sommitteluilla ja ryhmittelyillä (KUVAT 32, 33). Tein luonnokset mustavalkoisina, vaikka töiden väritykset olivat jo voimakkaina mielessäni. Näin hain työlle sopivaa rytmiä. Ensimmäisissä luonnoksissa ympyröitä on runsaasti ja ne ovat pieniä. Vähitellen muoto suurenee ja piirrän ympyrää vain yhteen jonoon kapeassa työssäni. Harjitsen kuvioitten maalaamista loimeen. Ikat-tekniikalla kuviot pitäisi solmia loimeen ja ympyrämuoto on tällöin hankala tai ainakin hidas toteuttaa. Loimimaalauksella saisin samanlaisen vaikutelman töihini kuin ikat-tekniikalla toteutettuna.

KUVA 32. Luonnoksissa ympyrämuodot erilaisissa sommitte-
luissa.

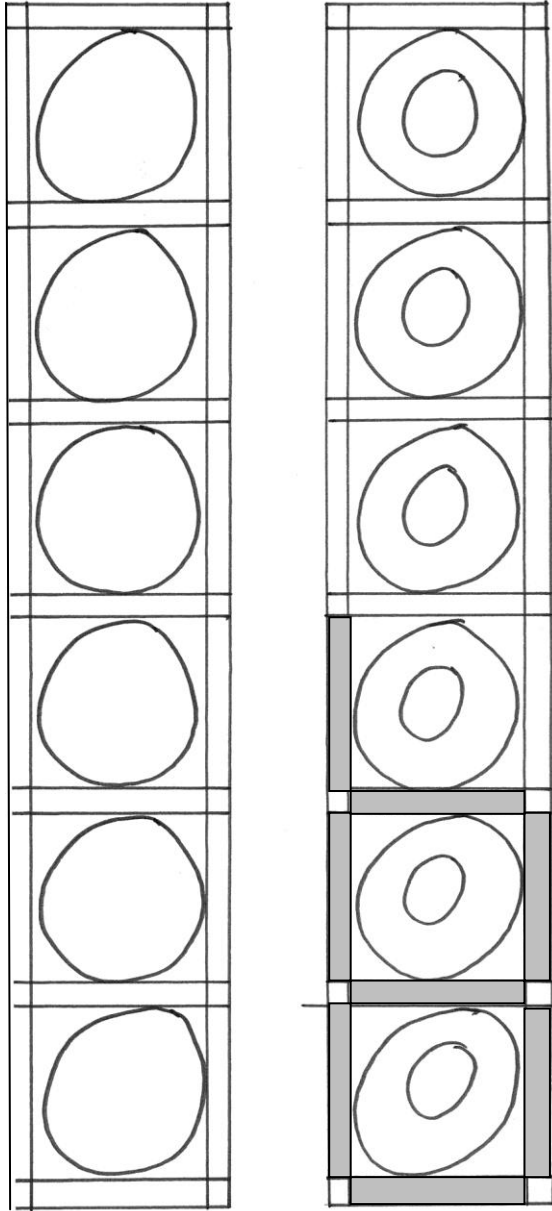

KUVA 33. Rytmien hakemista luonnoksissa.

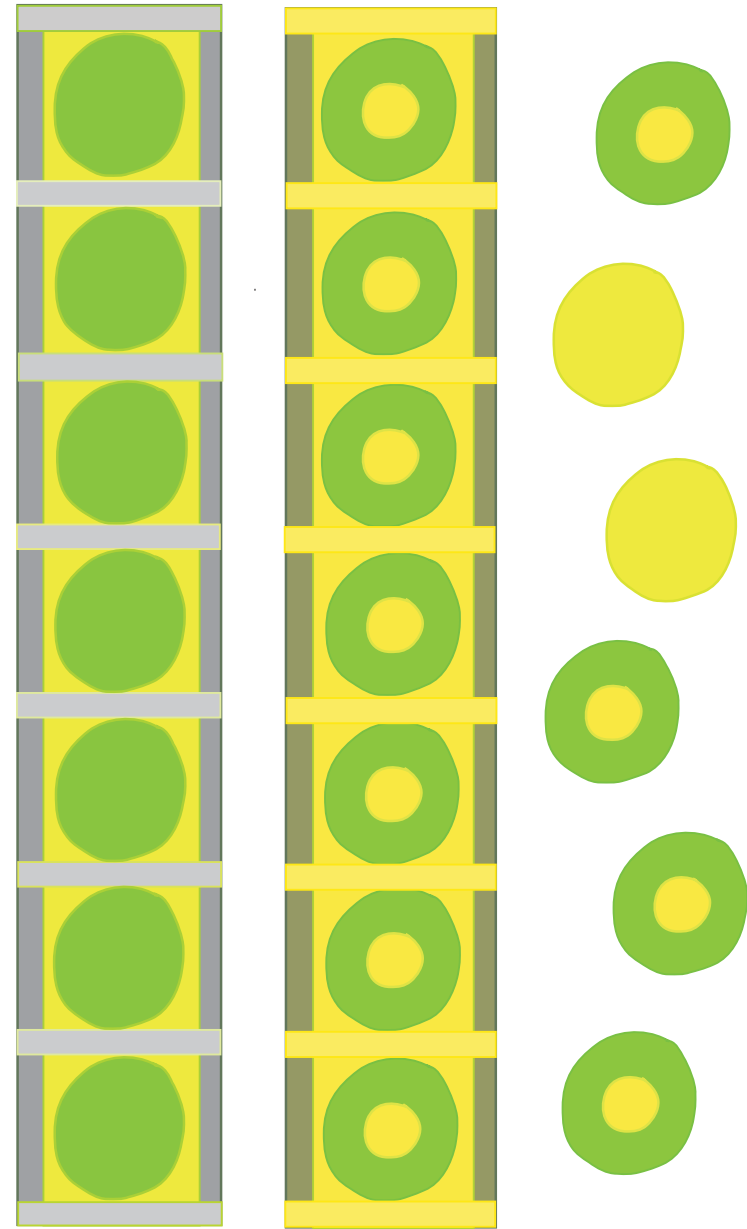
Halusin toteuttaa näyttelyyn useampia tekstiilejä. Mietin toteutustapaa ja ajankäyttöäni. Ehtisin hyvin kutoa useampia pitkiä tekstiilejä. Ajatus kahdesta yhteenkuuluvasta tekstiilistä kypsyi mielessäni. Voisin muunnella samaa kuvioaihetta ja tekstiilit muodostaisivat selvästi parin keskenään. Minulla oli jo monta luonnosta, joita voisin hyödyntää. Päätin jatkaa suunnittelua ympyrämuodoista.

Seuraavalla sivulla on Adobe Illustrator –ohjelmalla tekemäni luonnokset tekstiiliparista, jonka päätin toteuttaa kangaspuissa loimimaalaustekniikalla ja sidoksena on kilpikangas (KUVA 35). Käsintehtyjen lyijykynä- ja tussipiirrosten ja vesiväriluonnosten rinnalle kokeilin, kuinka saisin tehtyä luonnokseni tietokoneella. Illustrator–ohjelman kanssa aika vierähtää nopeasti ja omaa ilmaisua pitäisi kehittää edelleen. Ominta ovat toki käsintehtyt luonnokset.

Värykseltään työt (KUVA 35 sivulla 31) ovat keltaisen, vihreän ja harmaan sävyisiä. Käytän värilliset pellavalankani näihin kahteen tekstiiliin. Kuvioita tulee olemaan seitsemän päällekkäin, koska tekstiilin vihreä väri liittyy ajatuksissani arkeen, hyvään arkielämään, joka on kaikille tärkeää. Numero seitsemän on minulle symbolinen ja siihen liittyy viikon seitsemän päivää, arjen ja levon vuorottelu.

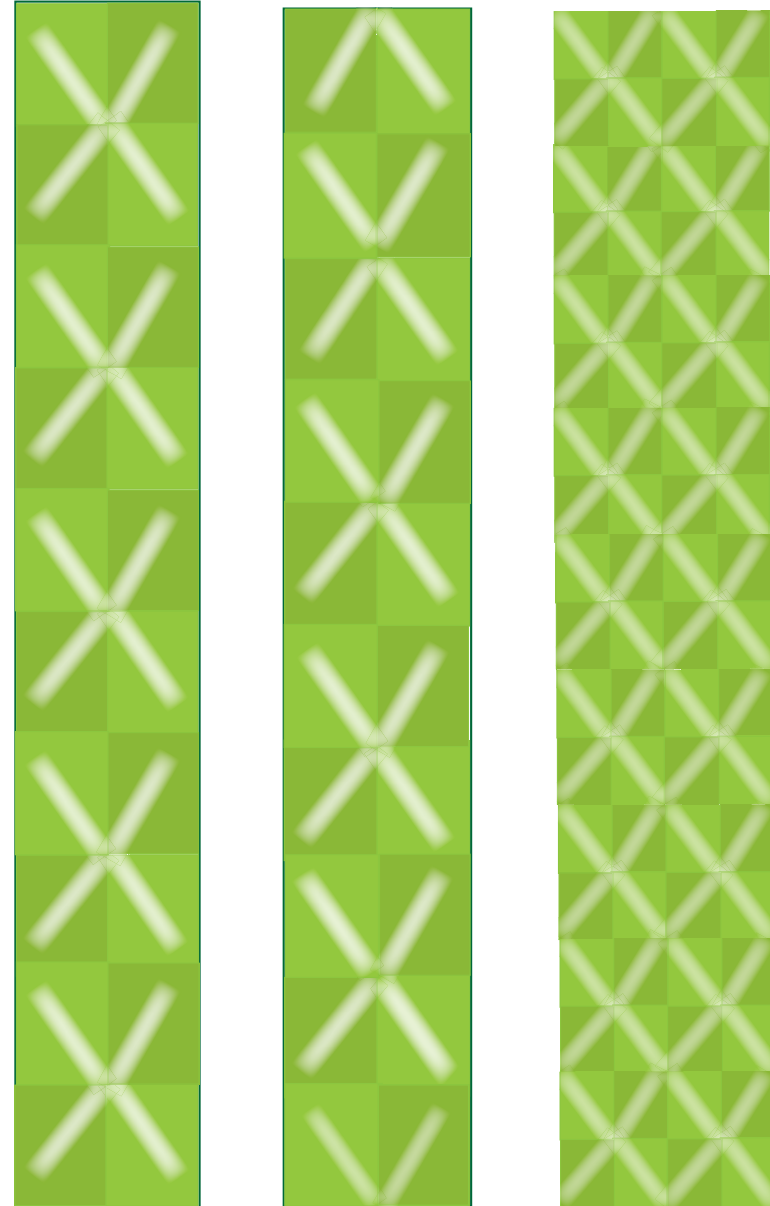
KUVA 34. Luonnos toteutettavasta tekstiiliparista.

KUVA 35. Adobe Illustrator-ohjelmalla tekemäni suunnitelma.

Päätin toteuttaa nämä tekstiilit kilpikankaana, koska pidän sidoksen loimi- ja kudevaltaisten pintojen vaihtelusta. Varsinkin pellavaisessa tekstiilissä materiaalin kiilto tuo mielenkiintoa työhön, koska valo taittuu eri tavalla loimi- ja kudevaltaisissa kohdissa. Kapea tekstiili säilyttää myös muotonsa paremmin, eivätkä reunat käpristy tai kupruile sidosten vaihtelun myötä. Loimimaalatut kuvioden kohdat ovat loimivaltaista pomsia, jotta kuviot tulevat hyvin esiin. Kokeilisin vielä kutomista aloittaessani, onko lopputulos parempi poimittuna pomsina.

Kun olin tehnyt päätöksen loimimaalattujen tekstiilien toteuttamisesta, päätin käyttää valkaistun rohdinlankani toiseen tekstiilipariin. Näin saisin näyttelyyn neljä tekstiiliä, jotka muodostavat kaksi tekstiiliparia keskenään. Loimimaalattujen tekstiilien rinnalle sopisivat hyvin värjätyt tekstiilit. Olen käyttänyt siboritekniikkaa silkki- ja puuvillakankaiden värjäykseen paljon ja saan sillä haluamani kuviot kankaaseen. Pellavaisen kudotun kankaan värjämisessä on huomioitava materiaalin ominaisuudet. Värjäyksen jälkeenkin kangas on saatava sileäksi ja sen on oltava suora. Parhaan lopputuloksen saan taittelemalla kankaat värjäystä varten. Näin saan myös suoria viivoja, joita rytmittämällä muodostuu kankaaseen kuvioita. Loimimaalattujen ympyrämuotojen rinnalle sopivat yksinkertaiset vinoista viivoista koostuvat kuviot (KUVA 36).

KUVA 36. Illustratorilla tehty ronski luonnos siborityöhön.

Kuvioiden kokoa määrätessäni on ehkä tehtävä muutama koevärjäys pellavakankaalle. Haluan selvittää, kuinka pellava imee värjäyksessä väriä itseensä, jotta kankaaseen jää kuvioita eikä se värjäydy kokonaan. Minulla on muutama sopiva pellavainen kangas kokeiluihin ja kudon yhden kokeilupalan samaan loimeen kuin varsinaiset työt.

On myös tehtävä kokeilut sekä loimimaalauksen että värjäyksen värisekoituksista. Loimimaalauksessa värillinen loimilanka vaikuttaa lopputulokseen. Loimimaalauksessa käytän pigmenttivärejä, jotta saan kiinnitettyä värit ennen kutomista loimena. Siborivärjäyksen teen Remazol-reaktiiviväreillä. Molemmissa sekoitan värit perusväreistä ja haluan lopputulosten sopivan toisiinsa.

Valitessani töissäni käyttämiä työtapoja ajattelin myös nuoria opiskelijoitamme ja haluan osoittaa heille, että kangaspuissa on mahdollista toteuttaa lähes millaisia kuviomuotoja tahansa. Sibori tekniikkana sopii pientenkin kudontatöiden kuviointiin. Loimimaalauksella saadaan maalattua mitä vain, rajana ovat ainoastaan tekijän taidot. Kumpaakin työtapaa voidaan soveltaa yksinkertaisilla sidoksilla toteutettuihin tekstiileihin ja niitä voisi soveltaa jo ensimmäisenä opiskeluvuonna. Näin opiskelijat saivat jo opintojensa alussa vaihtoehtoisia tapoja kuvioida kangaspuissa valmistamiaan tekstiilejä.

Peilaan omia töitani ja valitsemiani tekniikoita ja sitä, ovatko ne riittävät näyttelytöihini. Ryijytekniikkaa arvostetaan paljon ja sitä pidetään suomalaisena työtapana. 1950 ja -60 lukujen taiteen kultakaudella syntyi upeita ryijyjä. Täkänä on tällä hetkellä nousussa oleva tekniikka ja sitä tullaan näkemään tekstiilinäyttelyissä. Muistin Päikki Prihan suunnitelleen jo 1980-luvulla Lieksan kirkkoon kirkkotekstiilit, joissa kuviointi toteutettiin kankaanpainotekniikalla, mikä oli rohkea valinta tuona aikana. Tarkistin asian *Ars Sacra Fennica*, Aikamme taide kirkossa teoksesta. Raili ja Reima Pietilän suunnittelemissa modernissa ristikirkossa on samettiset painetut alttarivaatteet, kirjaliinat ja messukasukat. Prihan tekstiilien kuviointi ja perinteinen kirkollinen symboliikka yhdistyvät kauniisti arkkitehtuuriin. (Priha 1988, 97.)

1980-luvun lopulla suomalainen tekstiilitaide alkoi saada jalansijaa ja arvostusta taidekentällä. Kouvola-talossa järjestettiin ensimmäisiä suuria kotimaisia tekstiilinäyttelyitä vuonna 1988 nimeltään *Pohjolan tytär* ja esillä oli 22 tekstiilitaiteilijaa, kaikki naisia. Näyttely oli jännittävä ja laaja läpileikkaus suomalaisen tekstiilitaiteen tilasta, varsinkin vain muutaman vuoden opettajana toimineelle. Teoksissa oli runsaasti uusia tekniikoita. Agneta Hobin oli saanut *Navigare Grande* -teoksillaan Taideteollisuuden Valtionpalkinnon. Mirja Tissarin mustaharmaavalkoiset täkänät jäivät mieleeni. Kirsti Rantasen valtava sininen teos *Kauas Requim* pysähdytti. Airi Snellman-Hännisen teos oli valmis-

tettu puretusta köydestä, jota oli maalattu osin punaisella. Muistan ihmetelleeni moniosaista ryijyteosta, joka heijastui lattialle, jonne oli aseteltu värjättyä hiekkaa ryijyn kuvioinnin mukaisesti. Työ oli Helena Paakkisen. Kangasta painamalla tai maalaamalla oli valmistettu suuria teoksia. Nämä muistot saivat minut luottamaan valintoihini.

KUVA 37. Leikekirja ja lehtileikkeitä.

Varmistin muistoja selaamalla leikekirjojani (KUVA 37), joista löysin lehtiartikkeleita näyttelystä ja näyttelyluettelon, johon olin tehnyt merkintöjä ja piirtänyt töitä muistiin. Ulla Hietalahti oli kir-

joittanut Etelä-Saimaassa koko sivun jutun, nimeltään *Tekstiili tarjoaa elämyksiä Kouvolan Taidemuseossa*. Taiteilijaprofessori Kirsti Rantanen oli koonnut näyttelyn vasta valmistuneeseen taidemuseoon. Hietalahti lopettaa juttunsa: ”*Pohjolan tytär hämmästyttää, kummastuttaa, ilahduttaa ja naurattaa. Yhdessä taidemuseon kolmitasoisien, jännittävän näyttelytilan kanssa se todella tarjoaa elämyksen.*” (Hietalahti, 1988.)

Samaan aikaan Uusi Suomi –lehdessä A.I.Routio nostaa tekstiilitaiteen kuvataiteen rinnalle. Yhteistä näille hänestä on kysymys siitä, riittääkö suurille mittasuhteille sisäistä katetta, viestiä ja sanottavaa. *Muotojen asteikkoa ei rajoita mikään ja materiaalienkin asteikko on laaja, perinteisten kuitujen lisäksi on muovia, hiekkaa, puulastua, lasia, paperia ynnä muuta. Tekstiilillä on aina vaikutus ja suhde tilaan ja entistä useammin on kysymyksessä varsinainen kolmiulotteinen tilateos.* (Routio, 1988.)

Kun peilaan omia töitani nykyisiin tekstiilinäyttelyihin, joissa on todella laaja kirjo tekniikoiden, työtapojen ja materiaalien osalta, olen melko tyytyväinen. Osa edellisistä pohdinnoista elää edelleen. Tekstiili hakee tilaa julkisiin tiloihin ja uudisrakennuksiin. Materiaalikirjo on vain laajentunut ja tekstiilitaiteilijat kokeilevat ja löytävät uusia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja. Marjo Hallilan valokuituteokset 2000-luvun alussa tekivät vaikutuksen. Teollisesti kudotut tekstiilit olivat hienoja uniikkeja teoksia.

Olen päätenyt toteuttamaan kaksi tekstiiliparia näyttelyyn. Työt toteuttaisin eri tekniikoilla, jotka sopivat mielestäni yhteen hyvin. Kun ajattelen tarkemmin tekemiäni valintoja ja perusteluja niihin, huomaan valinnoissani hiljaista tietoa, joka tulisi esiin valmiissa töissä. Itselleni on itsestään selvyys, että tekstiiliparit ovat samankokoiset ja huolellisesti valmistetut ja viimeistellyt. Pitkien tekstiilien kutominen täsmälleen samankokoisiksi vaatii kokemusta. Valitsemani sidos ja kude- ja loimivaltaisten pintojen vaihtelu tuovat vielä paremmin esiin, jos kutoessa sattuisi mittavirheitä. Ripustaisin työt vierekkäin, jolloin kudontaa tuntematonkin katsoja näkisi, jos töissä on eroja kuvioiden koossa.

Kutojana olen tarkka ja huolellinen. Pienet yksityiskohdat vaikuttavat lopputulokseen paljon. En edes huomaa ajattelevani asioita työskennellessäni, koska niistä on muodostunut pitkän kokemuksen kautta rutiinia. Hyvään ja tasaiseen lopputulokseen pääsen toimimalla harkitusti lähes tietämättäni. Mieleeni nousee Michail Polanyin teos hiljaisesta tiedosta, jota luin ensimmäisen kerran kesälomalla vuonna 2001. Polanyin keskeinen ajatus hiljaisesta tiedosta on, että ihminen tietää enemmän kuin pystyy sanoin ilmaisemaan. Osa taidoista muuttuu automaattiseksi toiminnaksi pitkän harjoittelun kautta. (Polanyi 1966, 19).

Tarkastelen kutomisprosessiani ja mietin, kuinka työskentelen. Havaitseen monia pieniä asioita, joissa olen hyvin pedanttinen.

Siirrän lointa kutoessani aina saman verran ja kutomani kangas on silloin tietyllä etäisyydellä pirrasta. Tiedän laskevani loimituksen kiristyslaitteista, montako pykälää siirrän lointa kerrallaan. Toiminto on silti automaattinen. Kuteitten puolaaminen tietyllä tavalla on lopputuloksen kannalta merkittävä. Kudon samanikäisillä puolilla; kudelanka on puolalla ennen kutomista aina yhtä pitkän ajan. Yleensä puolaan kudelangat valmiiksi edellisenä päivänä. Kankaan tiheyden tasaisuuteen vaikuttaa, jos lanka seisoo pitkään puolattuna. Kudon ohuet kankaat ilman pingotinta, koska kutomisrytmieni häiriintyy, jos pingotinta pitäisi siirtää muutaman minuutin välein.

Kutomiseen liittyy paljon hiljaista tietoa ja osaamista. Olen tarkka työotteissa ja -asennoissa. Opettaessani kudonnan alkeita ja opiskelijoitten rakentaessa ensimmäisiä kankaitaan kangaspuihin olen huomannut, että heidän pitäisi nähdä kaikki. Loimilankoja niisiessään opiskelija heiluttaa päätään ja hartioitaan yrittäen nähdä loimen tiuhan ja niidet niisivarsilla. Hän ei voi vielä luottaa tekemiseensä vaan jokainen työvaihe ja yksityiskohta täytyy nähdä. Pikku hiljaa opiskelija oppii luottamaan käsiinsä ja osaa erottaa tärkeät ja kriittiset kohdat työskentelyssään. Taitojen oppiminen etenee pienin askelin. Opettajana pyrin osoittamaan opiskelijoille keskeiset ja tärkeät oppimisen paikat. Silti arvokkaampaa on mielestäni jättää opiskelijoille oman oivaltamisen ilo.

5 KUTOMISTA JA TEKEMISEN MERKITYKSIÄ

Keväthangilla ken hiihtämässä, minä kangaspuiden ääressä...

Aloin valmistaa näyttelyitä. Tein niitä varten kaksi lointa. Kumpaankin loimeen kudoin kaksi näyttelytyötä ja molempiin loimiin varasin alkuun kokeiluvaraa. Rakensin ensin valkoisen loimen kangaspuihin. Olen keksinyt oman tavan niisintään, kun sidoksessa on ryhmittäinen niisintä. Lasken loimilangat niisintäryhmiin mukaan ja niisin ensin kaikki kuvio-osat, jotka tulevat takimmaisille niisivarsille ja etumaiset niisivarret odottavat vipukehän päällä. Sen jälkeen niisin ne kuvio-osat, jotka tulevat etummaisille varsille. Näin säästin aikaa ja niisiminen sujui joutuisasti.

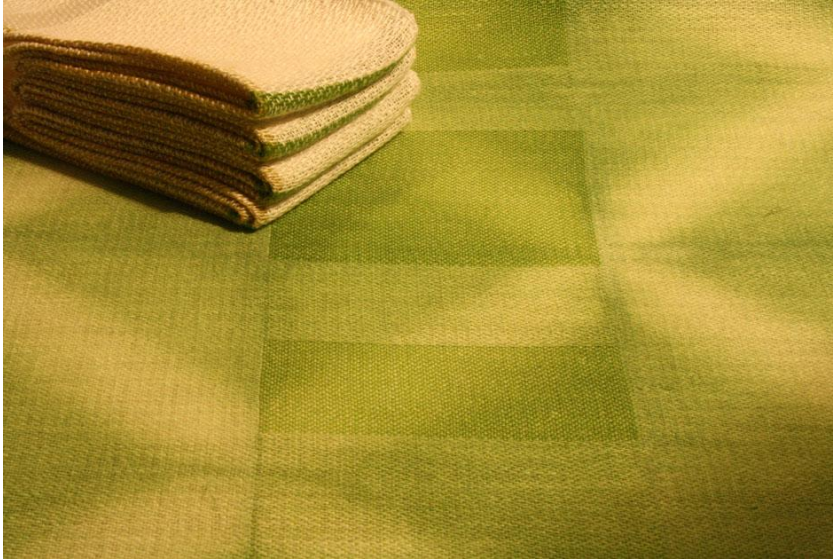
Kudoin ensimmäiset tekstiilit, joista muodostuu näyttelyyn pari, valkaistuun pellavaloimeen, jossa on kapeat keltaiset raidat. Kudoin työt valkoisella rohdinpellavalla ja hiukan rytmiä niukaan ruudulliseen pintaan tulee pienistä kuderaidoista. Kutominen sujui rutiinilla ja huomasin miettiväni ensimmäisen vuoden tekstiiliopiskelijoita ja heidän ensimmäistä näyttötyötään kangaspuissa. Tein mielessäni muistilistaa aloittavalle kutojalle siitä, kuinka saada kutominen sujuvaksi ja mitä asioita on huomioitava. Tarkkailin samalla omia työotteita ja kutomisen rytmiä ja yritin miettiä, mitä kaikkea hiljaista tietoa liittyy itse kutomiseen. Illalla kirjoitin muistilistan opiskelijoille.

Päiväkirjamerkintä siitä, mitä mietin valkoisia tekstiilejä kutoessani: Kun aloitin kutomisen, olin selvästi opettajan roolissa ja mietin kutojalle muistilistaa, kuinka kutominen sujuu.

Kutomisen edetessä mietin, mitä hiljainen tieto on kutomisessa. Kutominen liittyy sekä liikkeeseen ja rytmiin että käden ja jalkojen ja silmän yhteistyöhön. Kosketus on myös olennaista. Kuinka heittää sukkulan viriöön? Kuinka käsittelee sukkulaa ja pysäyttää puolan liikkeeseen? Opetuksessa tärkeää on laatu ja hyvin tehty tuote. Väitän, että kutomisen opettelussa ja rytmiin pääsemisessä täytyy unohtaa aluksi hyvä ja siisti reuna. Sukkulaa ei lasketa kädestä, että voisi nyplätä reunan kanssa. Kutominen alkaa sujua, kun alkuun huomio keskittyy työttöisiin ja turhien liikkeitten välttämiseen. Opettajana on ilo huomata, kuinka opiskelija alkaa oivaltaa kutomisen juun. Tasainen kutomisen rytmi ja ääni ovat onnistumisen kokemus sekä opiskelijalle että opettajalle.

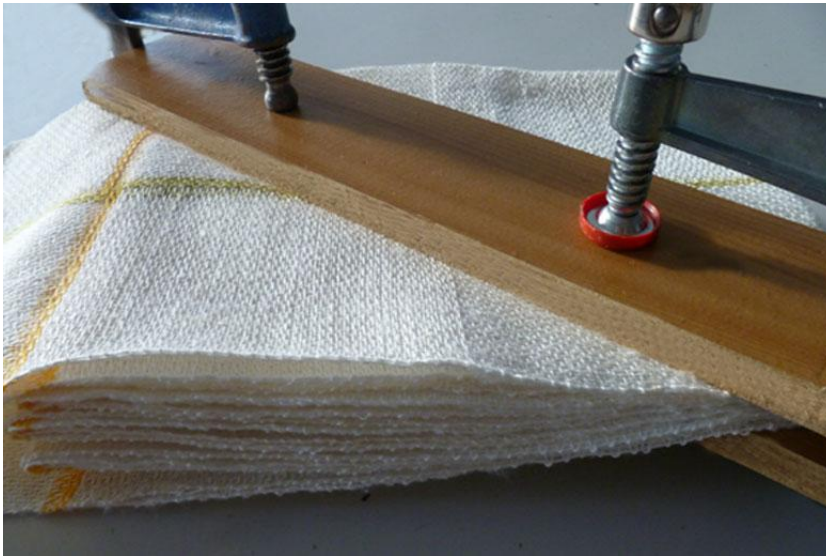
Learning by doing.

Valkoisessa pellavakankaassa sidoksesta muodostuu kankaan pinnalle ruutukenttä, jota käytin apuna työn viimeistelyssä. Ennen näyttelytyöiden värjäämistä tein kolme kokeilua pellavakan-kailla siitä, miten pitkälle ne taiteltuna värjäytyvät ja paljonko alkuperäistä väriä jää näkyviin. Taittelin koekankaat eri tavoin nähdäkseni taittelun vaikutuksen lopputulokseen. Kokeiluvärjyksistä yksi oli samaan loimeen kudottu koepala kuin näyttelytyöt ja kaksi muuta aikaisemmin kutomiani pellavakankaita. Niissäkin sidoksena oli kilpikangas ja lopputulos jäljitteli sitä, mitä toivoin saavuttavani. Värjäsin kankaat pikavärjyksenä Remazol-reaktiiviväreillä. Tällöin käytetään suurta väriprosenttia ja enemmän kemikaaleja kuin normaalivärjyksessä, mutta estovärjitys onnistuu paremmin.

KUVA 38. Koevärjätty kangas ja toinen taiteltuna.

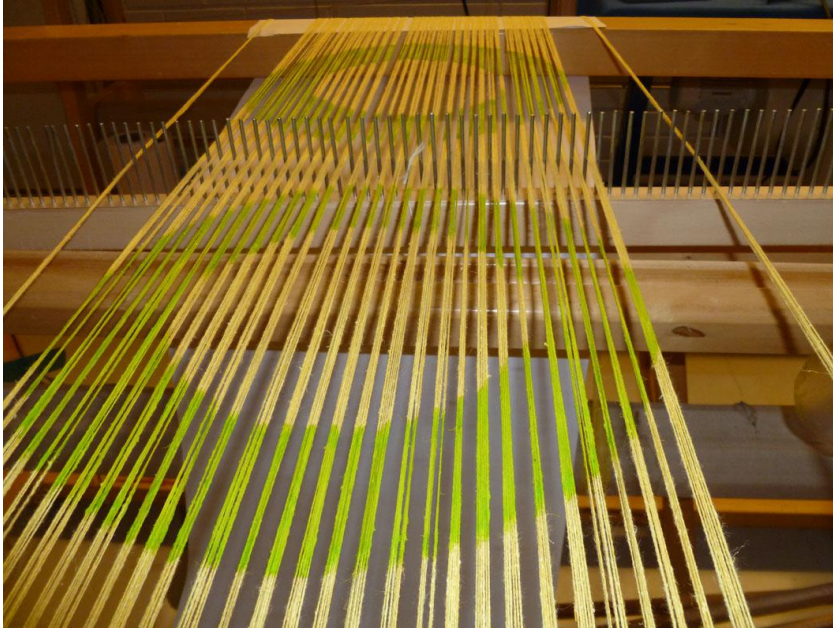
Kokeilut (KUVA 38) olivat hyödyllisiä, koska niiden avulla näin, kuinka saan kankaaseeni selkeänä joko pienen tai suuren kuvion. Kokeilukankaiden koko oli 40 x 150 cm. Pellava imee väriä hyvin ja nopeasti. Pieneksi taiteltuna värjäytymätöntä aluetta jäi työhön vain vähän. Korjasin myös värireseptiäni värisekoituksen osalta, jotta vihreä on kirkkaampi kuin koevärjäyksessä. Kokeilujen jälkeen taittelin varsinaiset työt ja värjäsin ne estovärjäysmenetelmällä, jolloin tekstiilit saivat lopullisen ilmeensä (KUVAT 39, 40). Värjäsin kankaat erikseen laakeassa teräsastiassa, jolloin voin käyttää pientä liemisuhdetta ja vähän värilientä ja kemikaalienkin määrä pysyy pienenä. Väri-liemet voi hyödyntää edelleen ja värjäsinikin niillä matonkuteita.

KUVA 39. Kangas taiteltuna ja puristettuna ennen värjäystä.

KUVA 40. Yksityiskohta värjätystä näyttelytyöstä.

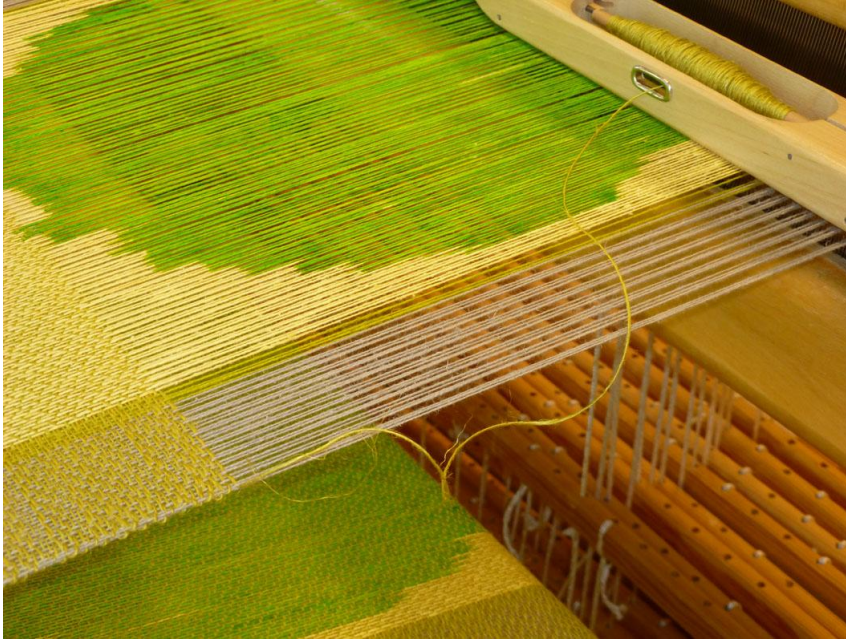

KUVA 41. Pellavaloimen maalaaminen, loimi kulkee kangastukilta kääripirran kautta loimitukille.

Toisissa teksteissäni maalasin kuviot loimeen ennen tukille kiertämistä (KUVA 41). Jaoin loimen kääripirtaan kankaan tiheyden mukaan ja kiersin tukille. Loimen toisen pään pohjukan sidoin kangastukin tukkiin aloitusvarpaan. Maalasin kuviot loimeen halutuille paikoille loimen ollessa samalla kireydellä kuin kutoessa. Lointa oli helppo siirtää loimitukilta kangastukille kuvioinnin edistyessä. Pystyin maalaamaan sekä kääripirran edessä että sen takana ja kuvioiden kuivuttua siirsin lointa edelleen. Käytin kontaktimuovista leikattuja sabluunoita apuna maalauksessa. Kun olen aikaisemmin sitonut loimilankoja ikatkangasta varten, on loimi ollut samalla tavalla kangaspuissa. Toi-

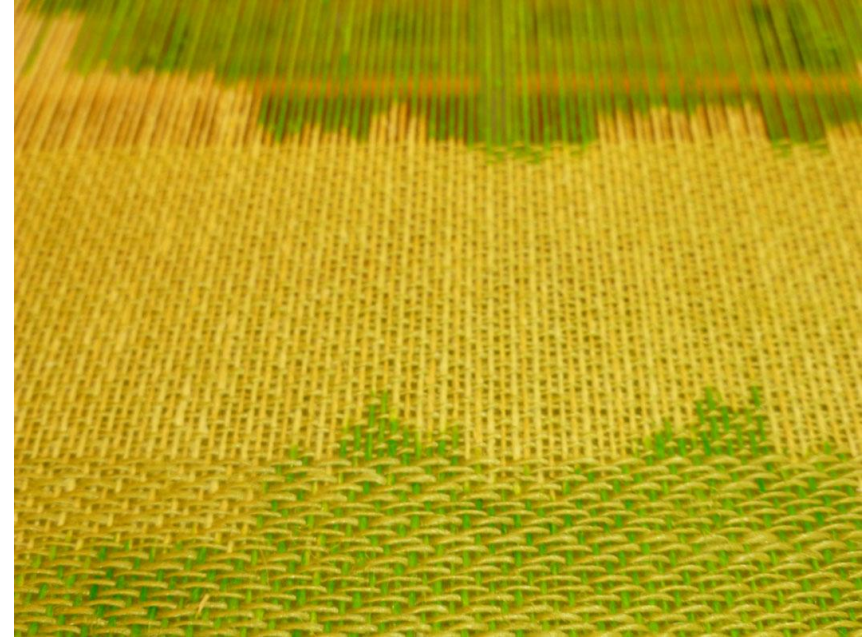
voin saavani kuvioitteni rajalle samanlaista vaikutelmaa kuin ikatkankaissa. Kun loimi on sidottu ja värjätty kuvioinnin mukaisesti ja laitetaan uudelleen kangaspuille, loimilangat liikkuvat vähän lointa kierrettäessä ja kuvioitten rajat eivät ole täsmälliset. Maalasin langat kuuden langan ryhmissä (kääripirassa kuusi lankaa/piinväli) ja tästä aiheutuu jo kuvioinnin reunojen sahalaisuus, jota tavoittelin.

Maalasin loimilangat ruiskuemulsiolla ohennetulla pigmenttiväri-
lä. Kova tasareunainen sivellin toimi parhaiten ja sillä sai värin loimen kummallekin puolelle. Kääntelin lankoja maalatessani. Maalaamiseen meni yllättävän paljon aikaa, yhteen ympyräkuvioon 45 minuuttia. Kun kuviot olivat valmiit, otin loimen pois kangaspuilta ja kiinnitin värit uunissa 120-asteessa 20 minuuttia. Tulevaisuudessa kokeilen kuvioitten painamista loimeen.

KUVA 42. Työ on kangaspuissa ja paras vaihe meneillään.

Loimimaalatut tekstiilit kudoin värillisillä rohdinlangoilla (KUVAT 42 - 44). Ensimmäisessä työssä, jossa oli maalattu vihreitä kokonaisia ympyröitä, kuteen väri on vaaleanvihreä, kevään ruohon väri. Kuteen värillä pyrin lieventämään maalattujen kuvioitten voimakasta vihreää. Tästä työstä tulisi voimakkaamman värinen kuin paristaan. Työssä, jossa ympyrät ovat rengasmaisia, on rauhallisempi ja vaaleampi väritys. Kuviot on maalattu hennon vaalean vihreällä ja kude on vaalean harmaa. Työ vasta orastelee kevään tuloa, kun toisessa voimakas vihreä on jo kesän kynnyksellä.

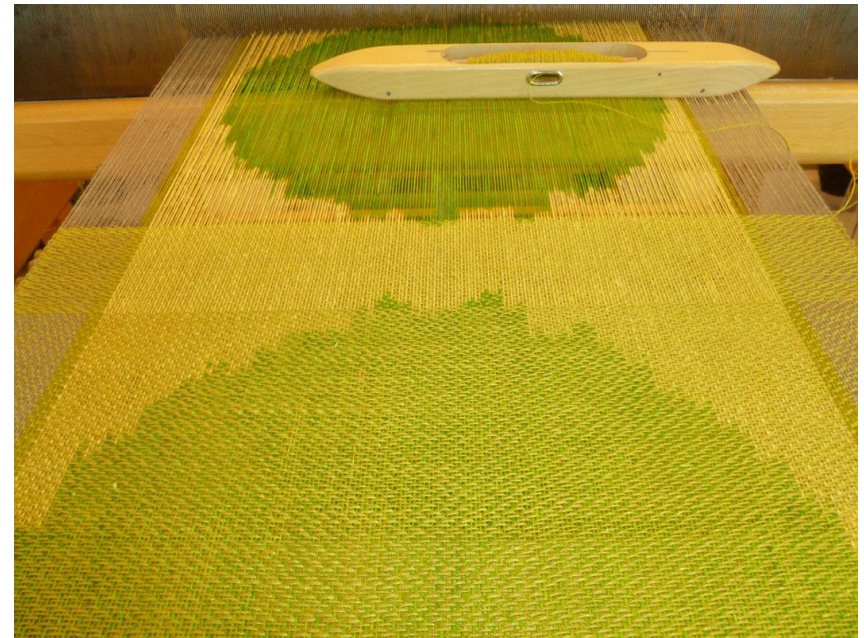
KUVA 43. Vihreäksi maalatun kuvion raja on porrasmainen.

Kutoessani tekstiilejä keskityin seuraamaan omia ajatuksia ja tuntemuksia. Havaitsin olevani rauhallinen ja keskittynyt, hiljaisuus kuuluu olennaisesti tekemiseen. Kutomisen tasainen rytmi, polkusten ja välittäjien hiljainen kalke taustalla auttavat jättämään turhan mielen ulkopuolella. Maailma ikään kuin pienenee. Tämä on mahdollista, kun kaikki kutomiseen liittyvät toiminnot ovat automaattisia ja vuosien myötä hioutuneet. Vastaavasti kuin leipuri vaivatessaan taikinaa ja leipoessaan normaalimääränsä leipiä ani varhain tai keraamikko dreijatessaan teekuppeja, joita on tehnyt jo vuosia. Tekeminen on niin tuttua, rutinoitua,

että eri työvaiheet sujuvat eikä tarvitse kiinnittää huomiota jokaiseen yksityiskohtaan, koska ne ikään kuin hoituvat itsestään. Työhön kuuluu olennaisesti, että kaikki toimii ja on jouhevaa. Työ soljuu ja vie eteenpäin. Tekijä voi keskittyä olennaiseen, tekemisestä nauttimiseen.

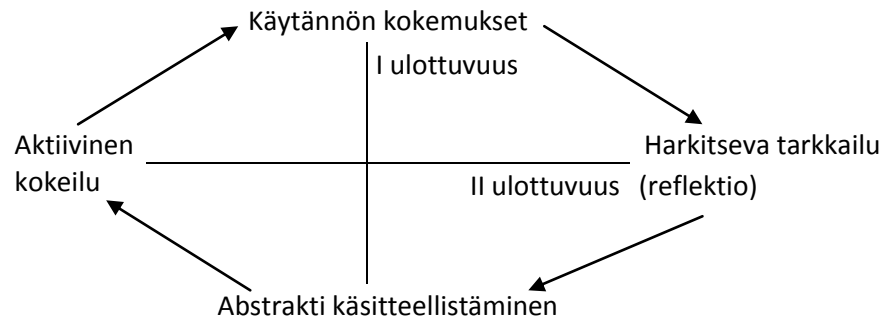
Pohtiessani kankaankutomista huomaan, kuinka tärkeä vaihe on kankaan rakentaminen kangaspuille. Eri työvaiheet seuraavat toisiaan: loimen luominen on rytmikästä liikettä ja käden hallintaa, tukille kiertäminen ja pitkän loimen vahvistaminen vaatii vähän apuvoimia, niisissä sorminäppäryys pitää yli viisikymppisenkin nivelet liikkeessä ja pikkusormellekin olen kehittänyt oman tärkeän tehtävän: vasemman käden pikkusormi poimii aina seuraavan niiden niisittäväksi. Näkökyky joutuu välillä koetukselle lankoja pirtaan pisteltäessä. Alkusolmut ja polkusten sitominen vaativat täsmällisyyttä ja tarkkuutta. Loimen rakentamisen vaiheet toimivat samalla laskeutumisenä kankaan kutomiseen. Siinä on tietty rutiini ja järjestys – samalla kun loimi valmistuu kudottavaksi, kutoja valmistuu kutomaan. Itselleni kutominen on arjen juhlaa. Samalla kun kangaspuissa valmistuu kangasta, saan itselleni aikaa olla ajatuksissani, järjestellä asioita päässäni, rentoutua ja levätä työn vastapainona. Iso mattoa tehdessä kutominen on hyvin fyysistä, voimaakin vaativaa. Toisaalta kutominen voi olla hiljaista, hidasta ja etenee pieni askel kerrallaan. Pujotus- ja poimintatekniikoissa on usein niin. Tärke-

ää ei aina olekaan, kuinka paljon saa aikaista päivässä. Itselleni kangaspuille asettuminen on aina mieluisaa ja antoisaa. Kutomisen jälkeenkin on hyvä mieli ja levollinen olo: sekä se, että on saanut näkyvää että se, että on voinut viettää vapaa-aikaa mieleisen työn äärellä, tuottavat hyvää oloa. Kutominen on vapaa-hetki itselle. En välttämättä ole aikaisemmin tiedostanut yhtä selvästi kutomisen merkityksiä itselleni.

KUVA 44. *Hiukan jo vihertää.*

Samalla tavalla kuin tarkkailen opiskelijoitteni edistymistä ja oppimista olen tarkastellut itseäni tämän oppinnäytetyön aikana. Oppiminen on jatkuva tiedon luomisen prosessi ja olenkin pyrkinyt syventämään osaamistani ja ymmärtämystäni tekemisen merkityksestä ja käsitteellistämään omaa hiljaista tietoa. David Kolb (1984) on tutkinut paljon kokemuksellista oppimista ja hänen kehittämä kokemuksellisen oppimisen kehä auttaa ymmärtämään oppimisen prosesseja. Kokemuksellisen oppimisen kautta tämä työ tukee persoonallista ja sosiaalista kasvua ja lisää itsetuntemusta.

KUVIO 2. Kolbin kokemusperäisen oppimisen malli (Verkko-tutor, 2012)

Keskeistä mallissa ovat sen sisältämät kaksi perusulottuvuutta, ymmärtämisen ulottuvuus ja muuntelun ulottuvuus. Ymmärtämisen ulottuvuuden ääripää on kokemukset ja käsitteellistäminen. Kokeilujen kautta saamme tietoa ja kokemuksia, joita em-

me voi tulkita ilman oikeita käsitteitä ja ammattitermistä. Muuntelun ulottuvuuden ääripää on reflektio ja toiminta, soveltaminen kokeilujen kautta. Havainnoimalla ja tarkkailemalla omaa toimintaa voidaan ajatella, mitä tekemisen aikana ja sen jälkeen, tekijälle tapahtuu. Ajattelun kautta voimme käsitteellistää omaa tekemistä ja sen vaikutuksia. Oppimisen yksilöllisyys ei vähennä sosiaalisen vuorovaikutuksen tärkeyttä. (Verkko-tutor, 2012.)

Käsillä tekemiseen liittyy vahvasti työn äärellä pysyminen. Kun työskentelen kangaspuiden äärellä, varaan itselleni aikaa ja rauhan kutoa yhtäjaksoisesti useampia päiviä peräkkäin. Tällöin työskentely sujuu jouhevasti ja voin keskittyä tekemiseen. Vapaus valita ajankohta on merkittävää, vaikka pitemmät työrupeamat sijoittuvat usein loma-aikaan. Neuloessa tai jotakin pienempää käsityötä tehdessä on tekijällä työn kanssa kulkemisen mahdollisuus. Tekeminen ei ole sidottu aikaan tai paikkaan ja sitä voidaan tehdä lyhytkin aika kerrallaan.

Se, miksi kangaspuut kutsuvat minua äärelleen, liittyy omaan rauhaan, tekemisen rauhoittavaan vaikutukseen ja haluun vetäytyä itsekseen. Siinä tilassa ehtii kuulla ajatuksensa, asiat alkavat jäsentyä ja järjestyä. Tämä tila on sekä henkisesti että fyysisesti miellyttävä, mieli ja keho kaipaavat sitä. Hakeutuminen tällaiseen tilaan tapahtuu välillä tietoisesti ja välillä tiedostamatta. Siitä on tullut selviytymisstrategia.

6 AVAJAISET 1.4.2012 - APRILLIA, SYÖ SILLIÄ, JUO KURAVETTÄ PÄÄLLE!

KUVA 45. TeKevät-työryhmä avajaisissa. Vasemmalta Riikka Lempiäinen, Tarja Talonpoika, Maija Matikainen, Helena Vento ja Riitta Papinniemi.

TeKevät-näyttely avattiin aprillipäivänä (KUVA 45). Kutsuja oli lähetetty sekä kirjepostina että sähköpostitse lähes 200 (Liite 4). Avajaisten tunnelma on lämmin ja kotoisa. Paikalle saapui reilu parikymmentä kutsuvierasta ja kaikki tekijät olivat kertomassa töistään. Aprillipäivän mukaisesti avajaisissa tarjottiin silliä ja kuravettä.

Riikka Lempiäinen yhdistyksen puheenjohtajana avasi näyttelyn pienellä puheella. Hän totesi, että TÄKY-galleriassa ei ole ollut usein tekstiilinäyttelyjä ja tällä näyttelyllä tekijät haluavat tuoda esille tekstiiliä Kaakkois-Suomessa, jossa on vahvat ja pitkät perinteet tekstiilin alalla. Tekijät kertoivat vuorollaan omista töistään. Helena Vento kehitti kuultokudostekniikkaa opinnäytetyössään suorittaessaan amk-tutkintoa ja tekniikka on vienyt mukanaan. Helenalla oli näyttelyssä valkoisia ja mustia kuultokudoksia, korkeita tilanjakajia tai paneeliverhoja, joiden hän toivoo sopivat nykyarkkitehtuurin mukaisiin avariin ja korkeisiin tiloihin ja koteihin (KUVA 51 sivulla 46).

Maija Matikaisen *Koivu*-ryijyyn liittyy tarina. Kesällä 2009 Maijan kotiseudulla myrsky kaatoi puita ja hänen kotinsa pihapiiriin jäi vain yksi kallellaan oleva koivu, joka on nyt taltioitu ryijyyn (KUVA 54 sivulla 48). Riitta Papinniemi on valmistanut jo vuosia paperinarusta ryijyjä ja seinäteoksia. Tämän näyttelyn töissä uutena elementtinä on joko paksu villainen fanttilanka tai luonnonkivet (KUVA 53 sivulla 47)..

Riikka Lempiäinen oli valmistanut teoksensa *Suojelen sinua kaikelta* pienistä virkatuista kukkasista, joita työssä on noin 550. Kahden pienen lapsen kanssa työ on edistynyt vähäisinä vaapaahetkinä. Teos on herkkä. Harmaansävyiset pitsikukat liikkuvat ilmvirrassa ja tuovat työhön elävyyttä (KUVA 52 sivulla 46).

Omissa töissäni väritys ja töiden nimet noudattavat kevättemaa. Vihreän ja keltaisen sävyiset tekstiilit muodostavat parit. Toisessa parissa kudottu pellavakangas on värjätty sivoriteknikalla ja toisessa parissa kuviot on maalattu loimeen ennen kankaan rakentamista ja kutomista. Yksinkertaiset kuviomuodot keskustelevat keskenään.

Avajaisissa pyrin keskustelemaan mahdollisimman monen avajaisvieraan kanssa, jotta saisin palautetta ja kommentteja töistämme ja näyttelystä. Avajaisvieraista moni oli alalla toimivia ammattilaisia. Hanna-Kaisa Parikka, entinen kollega ja hyvä ystäväni, tarkasteli pitkään värjättyjä tekstiilejäni. Hän sanoi, että niissä materiaali häviää kokonaan, koska värjätty kuvio hehkuu lähes neonväreissä auringon paistaessa. Hän näkee työni sopivan moneen kotiin, ne voivat olla seinätekstiilinä, paneeliverhona tai tilanjakajana ja toimivat myös pöytäliinana. Eläkkeelle jääneet opettajakollegat tervehtivät meitä kaikkia ja pienessä puheessa toivottivat onnea ja kiittivät siitä, että näytämme töillemme tekstiilin elävän tätä päivää ja yhdessä totesimme toivomme alan koulutuksen säilymistä tällä alueella.

Lehdistötiedote toimitettiin kaikkiin paikallisiin sanomalehtiin Lappeenrannassa ja Imatralla. Etelä-Saimaan toimittaja kävi tekemässä jutun, mistä olimme tyytyväisiä (Liite 5). Taitolehden no 3/2012 tapahtumakalenterissa kerrotaan näyttelystä kuvan

kanssa. Tiedotimme näyttelystä myös ilmaisilla tapahtumapalstoilla ja menovinkeissä.

Taiteen sekatyömies Kimmo Heikkilä (henkilöluettelo) suunnitteli ja teki meille esitteen (Liite 6). Hän on tehnyt graafista suunnittelua ja kotisivuja taiteilijoille ja käsityöläisille. Olemme tyytyväisiä esitteeseen, joka on A4 –kokoinen, haitariksi taiteltuja nelivärituloste. Se sisältää paljon informaatiota olematta sekava. Jokaisella on oma siivunsa haitarista. Etelä-Karjalan kulttuurirahastolta saadun apurahan turvin esitteen teettäminen oli mahdollista.

KUVA 46. Yleiskuvaa näyttelystä.

KUVA 47. Vähän jo vihertää ja Varhain keväällä.

KUVA 48. Yksityiskohta *Vähän jo vihertää* työstä, jossa kilpi-kangassidoksen vaihtelu näkyy. Töiden koko 41 x 270 cm.

KUVA 49. Yksityiskohta sibori –värjätystä tekstiilistäni.

Siborivärjättyt työt *Kevättä kohti 1 ja 2*. Pellava materiaalina kaukaa katsottuna häviää ja värjätty kuvio nousee esiin kiinnittäen päähuomion. Vihreä väri on yhtä voimakas kuin koivu hiirenkorvilla kevätsateen jälkeen. Tekstiilit sopivat loimimaalattujen rinnalle (KUVAT 47 – 48). Onnistuin saamaan haluamani sävyt pigmentti - ja reaktiiviväreillä.

KUVA 50. Tekstiilipari *Kevättä kohti 1 ja 2*. K 43 x 240 cm.

KUVA 51. *Hämärän rajamailla ja Silmu*, 2012. Pellava.
Töiden koko 75 x 230 cm. Helena Vento.

KUVA 52. Riikka Lempiäinen *Suojelen sinua kaikelta* –teos vir-
katuista kukkasista 2012. Puuvilla, tekstiilikovete.

KUVA 53. Yksityiskohta Riitta Papinniemen paperinarutekstiilitä 2012. Koko 50 x 100 cm. Paperi, villa.

Myyntivuorossa TÄKY-galleriassa - palautetta asiakkailta: Haastattelin muutamia näyttelyssä kävijöitä, kun olin myyntivuorossa galleriassa ja myymälässä perjantaina 20. huhtikuuta. Esittelin töitä kävijöille ja siitä poiki keskustelua sekä näyttelystä yleensä että töistä.

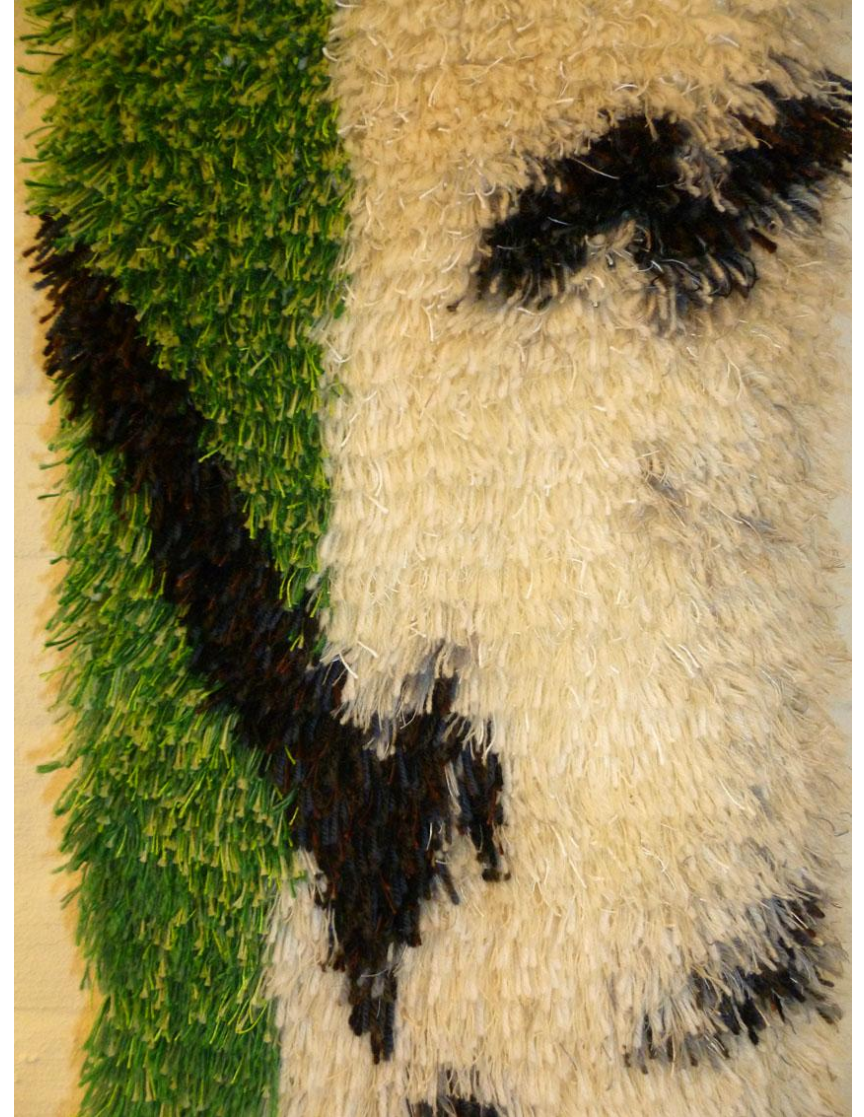
Helena Vennon mustat kuultokudokset (KUVA 51) näyttivät paikallisen tekstiilitaiteilijan silmissä kirkkotekstiileiltä ja hän kehoittikin ottamaan yhteyttä seurakuntiin ja tarjoamaan töitä esimerkiksi kirkkoherran työhuoneeseen tai hautauskappeliin. Puupiirroksia tekevä paikallinen käsityöläinen sanoi samaa mustista töistä. Vaaleampi vihreä tekstiilini, *Vähän jo vihertää*, sopisi myös erään kävijän mielestä kirkkoon tai seurakuntakotiin.

Helenan kuultokudokset herättivät kovasti ihastusta ja ihmettelystä siitä, että niihin on mennyt paljon aikaa. Eräs mieskävijä katseli kuultokudoksia arvioiden, ettei niistä löydy virhettä. Hän katseli töitä ja totesi, että niissä näkyy pitkän ajan kuluessa hankittu taito ja kokemus.

Vihreistä tekstiileistäni kysyttiin valmistustekniikkaa, kolme kävijää päivän aikana kysyi, kuinka työt on toteutettu. Myös sitä kysyttiin, ovatko työt myynnissä yhdessä vai erikseen. Keskustelimme myös tekstiilien hoidosta, josta olimme tehneet näyttelyn valvojalle/gallerian myyjälle ohjeet (Liite 7).

Näyttely nähtiin hyvänä kokonaisuutena. Tekstiilitaiteilija totesi lähtiessään, että on tekijöillä on ollut yhteinen sävel, koska työt sopivat hyvin yhteen ja silti ovat kaikki keskenään erilaisia. Selvästi päivän kävijöissä oli niitä, jotka tulivat TÄKY-galleriaan varta vasten näyttelyä katsomaan. Etelä-Karjalan museossa Marimekko –näyttely oli myös loppumassa ja muutamat kävijöistä olivat yhdistäneet näyttelykäynnit.

Paikallisessa Vartti –lehestä luin artikkelin taidegraafikko Tarja Heilimosta. Otsikkona *Taide ruokkii tekijää ja kokijaa*. Heilimon ajatuksia lukiessani löysin monia yhtymäkohtia omiin ajatuksiini tätä työtä tehdessäni. Artikkelissa puhutaan taiteen vaikutuksista ihmisen hyvinvointiin. Heilimo on jäänyt juuri jäänyt eläkkeelle terveydenhoitoalalta ja tehnyt työnsä ohella taidegrafiikkaa 20 vuotta. Hän toteaa: *”Taiteen voimaannuttava vaikutus kiteytyy siinä ilossa, mikä tekijälle ja katsojalle tulee, kun hän löytää teoksesta jotain yllättävää. Käsien tehty taide muuttaa tilan energiaa aivan toisin kuin vaikkapa tulostettu kuva. Taiteen tekijä puolestaan saa voimaa siitä kamppailusta, jonka hän teoksen luomiseksi joutuu käymään.”* Luotan taidegraafikon sanoihin, kun hän väittää, että teokset antavat katsojalleen iloa ja energiaa, varsinkin silloin, kun niitä katsellaan muualla kuin näyttelyissä ja museoissa. Toivon meidänkin näyttelytöiden löytävän katsojansa kodeissa ja ympäristöissä, joissa eletään. (Pullinen 2012.)

KUVA 54. Yksityiskohta Maija Matikaisen *Koivu-ryijystä*, 2012. Villa, puuvilla, pellava. Koko 38 x 215 cm.

7 POHDINTA

KUVA 55. Alussa on käsi ja lanka. Näyttelykutsun pohjakuva.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli suunnitella ja valmistaa tekstiiliteoksia kangaspuissa. Työt ovat tätä pohdintaa kirjoittaessani viimeistä päivää esillä yhteisnäyttelystä TÄKY-galleriassa Lappeenrannassa. Pyrin töissäni selkeyteen ja yksinkertaisuuteen vaikka yhdistinkin niissä eri tekniikoita. Loimimaalatut ja estovärjätyt tekstiiliparit sopivat mielestäni toisiinsa, koska tekniikat ja niiden värit ovat lähellä toisiaan. Myös kuviot ovat pelkistettyjä kummassakin tekstiiliparissa. Raportissa pyrin tekemään näkyväksi suunnitteluprosessia ja sitä, kuinka mielikuvani muuntuvat tekstiileiksi ja kuvioiksi töissäni. Mielestäni onnistuin valmistamaan keväiset tekstiilit, jotka sopivat näyttelykokonaisuuteen ja teemaamme. TeKevät-työryhmälle tämä ei varmastikaan ollut viimeinen yhteinen ponnistus. Tiimimme toimi hyvin yhteen ja pystyimme jakamaan tehtäviä huomioiden vahvuutemme eri osa-alueilla. Sähköposti ja tekstiviestit tukivat hyvin kommunikointiamme.

Toinen tavoitteeni oli pohtia omaa tekemistäni ja sen merkityksiä. Tässä apuna käytin päiväkirjamerkintöjäni. Käsillä tekeminen on itselleni tärkeä henkireikä opetustyön rinnalla. Tekeminen rauhoittaa, auttaa jäsentämään ajatuksia ja pysähdyttää hetkeksi. Opinnäytetyön aikana olen kysynyt monilta ihmisiltä, mitä käsillä tekeminen heille merkitsee. Vastaukset ovat varmistaneet omia havaintojani. Tekeminen rentouttaa, tuottaa iloa ja mielihyvää. Osa vastaajista ei nähnyt kättensä jälkeä työssään

ja sen vuoksi neuloo, leipoo tai hoitaa puutarhaa. Tuntuu siltä, että ihminen kaipaa käsille tekemistä.

Aihe on itselleni tärkeä, koska olen huolissani käsi- ja taideteollisuusalan koulutuksen vähenemisestä Lappeenrannassa. Myös valtakunnallisesti kulttuurialan opiskelupaikkoja on supistettu ja käden taitojen arvostus on häviämässä. Huoleni on suuri, koska käsin tekeminen kehittää ajattelua, auttaa jäsentämään maailmaa ja omaa elämää.

Näyttelytöilläni ja näyttelyyn osallistumalla halusin omalta osaltani osoittaa, että tekstiili on vahvasti tätä aikaa. Tekstiilin keinoin voidaan valmistaa tuotteita, jotka sopivat moderneihin kohteihin ja julkisiin tiloihin. Tekeminen itsessään tuottaa iloa ja mielihyvää. Se voi olla rentoutumiskeino tai vastapainoa työlle tai oikeata työtä, jolla ansaitaan elanto. Näyttelyteokset tuottavat kokemuksia näyttelyvieraille. TeKevät-näyttelyyn osallistuvat ovat muokanneet perinteisiä käsityötekniikoita 2000-luvulle sopiviksi ja jatkavat oman alueensa pitkää perinnettä käsi- ja taide-teollisuusosalalla.

Olen kuvannut opinnäytetyön raportissa suunnittelu- ja valmistusprosessia havainnollisesti. Opettajuus nousee pinnalle herkästi ja olenkin tietoisesti kirjoittanut raportissa kutojille vinkkejä ja tekemistä helpottavia asioita. Esimerkiksi tapa, jota käytän

loimimaalauksessa. Havaitsin näyttelytöitä kutoessani pohtivani sitä, kuinka opettaa kutomiseen liittyviä taitoja ja helpottaisi oppimista. Kokemukseni perusteella uskon vahvasti, että yhden taidon opettelu kunnolla auttaa muiden taitojen oppimista. Ongelman ratkaisukyky ja itsenäinen ajattelu ovat taitoja, joita pyrin omassa työssäni opettamaan. Näitä taitoja kysyttiin myös minulta tässä opinnäytetyössä.

Prosessin kuvauksessa näkyy luovalle työlle tyypillinen itsensä kyseenalaistaminen ja epäröinti. Omalle tekemiselle haetaan varmistusta ja tukea lähteistä ja keskusteluista kollegoitten kanssa. Tietty nöyryys kuuluu tekemiseen. Tästä näkyy myös, että tekijälle työ on ollut tärkeä ja hän pyrkii olemaan aito.

Annoin itselleni vapauden viipyillä menneessä, kun tarkastelin subjektiivisesti tekemiseni merkityksiä. Paneutuessani päiväkirjateksteihini yllätyin, kuinka positiivisesti olin kirjoittanut vaikeinakin elämänvaiheina. Teksteistä nousee selvästi muutamia aihepiirejä, joihin palaan. Näitä ovat huoli läheisten hyvinvoinnista ja omasta terveydestä ja jaksamisesta, pienten arkisten asioiden tärkeys, ilo elämän hyvistä asioista ja työhön liittyvät asiat, joita lähinnä ovat päiväkirjateksteissä opettamiseen liittyvät oivallukset ja ilon aiheet. Kun vertasin päiväkirjatekstejä säilyttämiini kalentereihin ja luonnoskirjoihin, havaitsin, että elämäni kriisitilanteissa olen purkanut pahaa oloa kangaspuiden äärellä

kutoen. Käsillä tekeminen on ollut selviytymiskeino elämän kolhuissa. Samalta ajalta olevat päiväkirjatekstit ovat luottavaista pohdintaa tulevaisuudesta.

Luotan siihen, että käden taitojen oppiminen auttaa selviytymään myös elämässä. Sen vuoksi teen opettajana tätä työtä.

Opinnäytetyön tekeminen avasi itselleni uusia näkökulmia tulevaisuuteen. Haluan tehdä enemmän tekstiilejä jatkossa ja käyttää aikaa niiden suunnitteluun ja valmistamiseen. Arvostan suomalaisia tekstiilin tekijöitä, sekä ammattilaisia että harrastelijoita. Tämä työ on antanut varmuutta olla mukana puolustamassa käsi- ja taideteollisuuskoulutuksen säilyttämistä omalla paikkakunnallani. Ja olen saanut istua kangaspuiden äärellä nauttien tekemisestä, itselle annetusta ajasta ja hiljaisuudesta. Käsillä tekeminen on voimavara, jonka haluan säilyttää elämässäni. Käsillä tekemiseen lienee piiloutuvan salaisuus, koska moni tekstiilitaiteilija ja tekstiilin tekijä on elänyt pitkän elämän.

Tekstiilitaiteilija, ryijyjen uudistaja Eva Brummer juhli 100-vuotiaana ensimmäistä yksityisnäyttelyään Taideteollisuusmuuseumissa vuonna 2001 ja sanoi, että taide syntyy suuresta ilosta ja surusta. Ei tasaisesta elämästä, esimerkiksi siitä, ettei koskaan riidellä! (Honkavaara, 2001). Opinnäytettä aloittaessani selasin vanhoja leikekirjoja ja Brummerin sanat muistuvat mieleeni.

Kesää odotellen, uusia loimia, uusia mielikuvia todentuviksi.

KUVA 56. *Tyttö kukkivalla niityllä*. Carl Gustav Hellqvist. 1883.

KUVALUETTELO

KUVA 1. KANSIKUVA. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta

KUVA 2. Paneeliverhot *Piirileikki* pellavasta, kuultokudostekniikka, koko 65 x 240 cm. Talonpoika, T. 2009. Lappeenranta.

KUVA 3. Yksityiskohta verhoista, kuviot lomittain. Lempiäinen, R. 2009. Lappeenranta.

KUVA 4. Kolme verhoa lomittain nähtynä. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 5. Yksityiskohta reservivanutetusta huivista, 2010. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 6. Huivi, villa ja puuvilla, 2008. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 7. Kasvivärjättyjä lankoja virkatun peiton päällä, 2011. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 8. Matkahuopa merinovillaa, kudottu teollisesti Tekstiiliverstaalla Hämeenlinnassa, 2008. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 9. Vetokangaspuissa kudotut pellavatekstiilit *Verkossa*, koko 65 x 290 cm. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 10. Yksityiskohta vetokangaspuilla kudotusta tekstiilistä. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 11. Ulla Pohjolan kirjontatyö *Suojelupyhimys*, 1997. Kuva Teemu Virtanen, 1997.

KUVA 12. Luonnos ja osa työpiirrosta vetokangaspuilla toteutettuihin tekstiileihin. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 13. Luonnoskirjan sivuilla ensimmäisiä mielikuvia kevään kukista. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 14. Kevään ensimmäiset kukkaset. Kuvat Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 15. Nopeita lyijykynäluonnoksia, keskellä tussipiirros. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 16. Nopeita luonnoksia tussilla, heiniä ja ulpukka. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 17. Spiraali rytmittää kapeaa pintaa lehtineen. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 18. Nopeita lehtisommitelmia tussilla. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 19. Kukkakuosia luonnoksissa, ei vielä väriä. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 20. Viivapintoja mustaharmaavalkoisiin töihin. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 21. Lehtisommittelu innosti minua. Kauniita. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 22. Voikukka ja suopursu oli piirrettävä. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 23. Mietin pinnanjakoa ja heijastusta. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

- KUVA 24. Täkänäkokeiluja, pellava ja villa, 2010. Talonpoika, T. 2010. Lappeenranta.
- KUVA 25. Luonnoksia täkänätekniikalla toteutettavaksi. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 26. Koivu hiirenkorvalla. Luonnos. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 27. Spiraali viehätti ja toimisi kapeassa työssä. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 28. Leikittelin spiraalimuodolla ja kukilla lisää. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 29. Kokeilin vielä pinnanjakoa täkänään. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 30. Kevään värisiä lankoja. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 31. Kuvakollaasi. Luontokuvat keväältä 2011, Aalto, T. Alhaalla vasemmalla Riitta Talonpojan posliiniteos ja vieressä Päivi Kekäläisen lasiteos, Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 32. Luonnoksissa ympyrämuodot erilaisissa sommitte- luissa. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 33. Rytmin hakemista luonnoksissa. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 34. Luonnos toteutettavasta tekstiiliparista. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 35. Adobe Illustrator-ohjelmalla tekemäni suunnitelma. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 36. Illustratorilla tehty ronski luonnos siborityöhön. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 37. Leikekirja ja lehtileikkeitä. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 38. Koevärjätty kangas ja toinen taiteltuna. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 39. Kangas taiteltuna ja puristettuna ennen värjäystä. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 41. Pellavaloimen maalaaminen, loimi kulkee kangastu- kilta kääripirran kautta loimitukille. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 42. Työ on kangaspuissa ja paras vaihe meneillään. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 43. Vihreäksi maalatun kuvion raja on porrasmainen. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 44. Hiukan jo vihertää. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 45. TeKevät –työryhmä avajaisissa. Parikka, H-K. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 46. Yleiskuvaa näyttelystä. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.
- KUVA 47. *Vähän jo vihertää ja Varhain keväällä.* Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 48. Yksityiskohta *Vähän jo vihertää* -työstä, jossa kilpikangassidoksen vaihtelu näkyy. Töiden koko 41 x 270 cm.
Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 49. Yksityiskohta sibori –värjätystä tekstiilistäni.
Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 50. Tekstiilipari *Kevättä kohti 1 ja 2*. Koko 41 x 270 cm.
Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 51. *Hämärän rajamailla ja Silmu*, 2012. Pellava. Koko 75 x 230 cm. Helena Vento. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 52. Riikka Lempiäisen *Suojelen sinua kaikelta* –teos virkatuista kukkasista ja taustalla omat loimimaalatut työt.
Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 53. Yksityiskohta Riitta Papinniemen paperinarutekstiilistä 2012. Koko 50 x 100 cm. Paperi, villa. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 54. Yksityiskohta Maija Matikaisen *Koivu-ryijystä*, 2012. Villa, puuvilla, pellava. Koko 38 x 215 cm. Talonpoika, T. 2012. Lappeenranta.

KUVA 55. Alussa on käsi ja lanka. Näyttelykutsun pohjakuva.
Lempiäinen, J. 2012. Lappeenranta.

KUVA 56. *Tyttö kukkivalla niityllä*. Carl Gustav Hellqvist. 1883. Öljy kankaalle, 106,5 x 82 cm, Kuva Terho Aalto. Hämeenlinnan Taidemuseo/Viipurin Taiteenystävät r.y.

KUVIO 1. Opinnäytetyön prosessin kulkua ja toimintakierroksia. (Anttila 2006, 463. Soveltanut T. Talonpoika 2012).

KUVIO 2. Kolbin kokemukseräisen oppimisen malli (Verkko-tutor, 2012).

HENKILÖLUETTELO

Heikkilä Kimmo

TaM, taiteen sekatyömies

kimmo@closetotheborder

www.closetotheborder.com

Closetotheborder –pieni ja inhimillinen suunnittelutoimisto

≥ graafinen suunnittelu, www-suunnittelu

Lempiäinen Riikka

Tekstiilialan artonomi AMK, kiikarvision

info@kiikar.com

www.kiikar.com

≥ asusteet, sisustustekstiilit

Matikainen Maija

Ammatillisten aineiden opettaja, artonomi AMK

majja.matikainen@hotmail.fi

≥ ryijyt, matkahuovat, huivit

Papinniemi Riitta

Tekstiiliartesaani, Artesoft Design

www.artesoft.fi

riitta.papinniemi@artesoft.fi

≥ paperinarutekstiilit

Vento Helena

Kotiteollisuusopettaja, artonomi AMK

helenavento@gmail.com

≥ tilanjakajakuultokudokset, ikkunakuultokudokset

Kaakkois-Suomen taidekäsityöläiset TÄKY ry:n jäseniä, jotka

edellisten lisäksi ovat tärkeää verkostoani

Hietanen Tuija

Jäkärä-Lättilä Leena

Kouvo Leila

Lehtinen Tarja

Olkkonen Irja

Pasanen Susanna

Rajakallio Tiina

Tuupanen Tarja

AINEISTOT

- Forss, M. 1994. *Tekstiilivärjäyksen uusia tuulia*. Taideteollisen korkeakoulun julkaisuja B 34. Helsinki: Painatuskeskus.
- Heikkinen, K. 1997. *Käsityöt naisten arjessa*. Artefacta 4. Helsinki: Akatiimi Oy.
- Kaukinen, L. & Collanus, M. 2006. *Tekstejä ja kangastuksia. Puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta*. Artefacta 17. Akatiimi. Tampere: Juvenes Print.
- Kettunen, I. 2001. *Muodon palapeli*. Lapin yliopisto. Taiteiden tiedekunta. Julkaisusarja D3. Porvoo: WSOY.
- Larsen, J. L. *The Dyer's Art. Ikat, batik, plangi*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Poutasuo, T. (toim.) 2001. *Tekstiilin taidetta Suomesta*. Hamina: Akatiimi Oy.
- Routio, P. 2000. *Tuote ja tieto. Tuotteiden tutkimuksen ja kehittämisen metodiopas*. Taideteollisen korkeakoulun julkaisu C5. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Vikman, U-M. 2007. *Töitä. Works*. Helsinki: Art-Print Oy.
- Venkula, J. 2003. *Taiteen välttämättömyydestä*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Venkula, J. 2005. *Tekemisen taito*. Helsinki: Kirjastudio.
- Vihma, S. 2002. *Ornamentti ja kuutio. Johdatus modernin muotoilun historiaan*. Helsinki: Taideteollisen korkeakoulun julkaisu B 68.

- Wada Y. I., Rice, M. K. & Barton, J. 1999. *Shibori. The Inventive Art of Japanese Shaped Resist Dyeing*. Tokyo: Kodansha International.

LÄHTEET

- Anttila, P. 1996. *Käsityön ja muotoilun teoreettiset perusteet*. Porvoo: WSOY.
- Anttila, P. 2006. *Ilmaisu, Teos, Tekeminen ja Tutkiva toiminta*. Artefacta 16. Hamina: Akatiimi Oy.
- Heimtextil, 2012. *Trends 2012/2012-Montage*. [viitattu 5.2.2012.] Saatavissa: <http://heimtextil.messefrankfurt.com/frankfurt/en/besucher/trend.html>
- Hietalahti, U. 1988. Tekstiili tarjoaa elämyksiä Kouvolan taidemuseossa. *Etelä-Saimaa* 13.2.1988.
- Honkavaara, Leena. 2001. Sata vuotta – langat tukevasti käsissä. *Helsingin Sanomat* 18.3.2001.
- Hyvönen, H. 1999. Kirkkotekstiilisarja ja Kaleidos -istuinkangas. Areena-artikkeli. *Muoto* nro 1/1999 (10).
- Kaakkois-Suomen taidekäsityöläiset TÄKY ry, 2011. Arkistot. Lappeenranta.
- Kolb, D.A. 1984. *Experiental Learning: Experience as a source of learning and development*. Engelwood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Polanyi, M. 1966. *The Tacit Dimension*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Pullinen, K. Taide ruokkii tekijää ja kokijaa. *Vartti Etelä-Karjala* 29.4.2012.

- Priha, P. 1988. Suomen kirkollinen tekstiilitaide. Teoksessa *Ars Sacra Fennica, Aikamme taide kirkossa*. Helsinki: SKSK Kustannus Oy.
- Routio, A.I. 1988. Tekstiilien vastaus haasteeseen. *Uusi Suomi* 6.2.1988.
- Verkko-tutor, 2012. Kokemuksellinen oppiminen. Tampereen yliopisto. [viitattu 10.5.2012] Saatavissa: <http://www.uta.fi/tyt/verkkotutor/kokem.htm>
- Vähälä, Eija. 2003. *Luovan käsityöprosessin yhteydet psyykkiseen hyvinvointiin*. Kuopio: Taitemia 22. Kuopion Muotoiluakatemia.

LIITTEET

- Liite 1 CV.
- Liite 2 Kaakkois-Suomen taidekäsityöläiset TÄKY ry:n esittely
- Liite 3 TeKevät-näyttelyn markkinointisuunnitelma ja aikataulu
- Liite 4 Kutsu TeKevät-näyttelyyn
- Liite 5 Etelä-Saimaan lehtijuttu TeKevät-näyttelystä
- Liite 6 Esite
- Liite 7 Tiedote myyjälle TÄKY-galleriaan.

TARJA TALONPOIKA e. Aalto
 Tuurenkatu 16
 53400 Lappeenranta
 gsm + 358 40 750 5838
 email tarja.pii@gmail.com

ANSIOLUETTELO/CV 2012

KOULUTUS

- 2010 - Savonia-ammattikorkeakoulu, Kuopion Muotoiluakatemia, muotoilija AMK
 2003 Tietokoneavusteinen tekstiili- ja vaatetussuunnittelu 15 op, Taideteollinen korkeakoulu, koulutus- ja kehittämiskeskus, Helsinki
 2000 Ammattikorkeakoulujen opettajien pätevyitysmiskoulutus, Taideteollinen korkeakoulu, suoritettu 37 op, Helsinki
 1998 Pedagogiset opinnot –koulutusohjelma 15 ov, Jyväskylän yliopisto, täydennyskoulutuskeskus
 1996 Kulttuurihistorian perusopinnot, Turun yliopisto, avoin yo, 6 ov
 1994 Tekstiilihistoria I – II 3 ov, Joensuun yliopisto, täydennyskoulutuskeskus, Savonlinna
 1989 Aikuiskasvatuksen approbatur 15 ov, Jyväskylän yliopisto
 1984 Kasvatustieteen approbatur 15 ov, Tampereen kesäyliopisto
 1984 Kotiteollisuusopettaja, Fredrika Wetterhoffin kotiteollisuusopettajaopisto, Hämeenlinna
 1983 Kudonta-alan suunnittelija-ohjaaja, Fredrika Wetterhoffin kotiteollisuusopettajaopisto, Hämeenlinna
 1980 Lappeenrannan kotiteollisuuskoulu, kudontaosasto
 1978 Ylioppilas, Lauritsalan lukio

MUU KOULUTUS

- 2007 Värikäs huopatyö, 2 op, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu, Lappeenranta
 2007 Tulevaisuuden visioita tekstiili- ja vaatetusosalalle seminaari, 1 op, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu, Lappeenranta
 2002 Different Structures with Weaving, 1 cru, South Carelia Polytechnic, Lappeenranta
 2002 Double Cloth and Multi Layered Fabrics, 1 cru, South Carelia Polytechnic, Lappeenranta
 1994 The Feel of Fabric, Lounais-Suomen käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, Mynämäki
 1994 Museotyö tutuksi, Kymenlaakson kesäyliopisto, Kouvola
 1994 Väreistä pintaa syvemältä, uuden väritiedon intensiivikurssi, Lappeenrannan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos
 1993 Sinisiä ajatuksia, purppuraisia unelmia –tekstiilivärjäyskurssi, Etelä-Karjalan Kuvakeskus, Savitaipale

1993	Tevanake-alan tulevaisuuden tekijät –seminaari, Fredrika Wetterhoffin Kotiteollisuusopettajaopisto, Hämeenlinna
1992	Reaktiiviväripainanta, Lappeenrannan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, Lappeenranta
1989	Tekstiilien suunnittelu, Etelä-Karjalan kotiteollisuusyhdistys ry, Lappeenranta
1989	Aikuiskouluttajien täydennyskoulutus, Kymen lääninhallitus ja ammattikasvatushallinto, Lappeenranta
1989	Pedagoginen täydennyskoulutus ammatillisten aineitten opettajille, Lappeenrannan-Imatran kesäyliopisto
1989	Kirjansidonta, Lappeenrannan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, Lappeenranta
1988	Koneneulonnan jatkokurssi, Etelä-Karjalan kotiteollisuusyhdistys ry, Lappeenranta
1988	Nuorten opettaminen – nuorten opettaja, Lahden taide- ja käsityöoppilaitos, Joensuu
1988	Kudonnan erikoistekniikoiden kurssi, Ammattikasvatushallitus, Hämeenlinna
1986	Kokeiden laadintaa ja arviointia, Ammattikasvatushallinto, Helsinki
1986	Toimeenpanokoulutus, Ammattikasvatushallitus
1985	Toimeenpanokoulutus, Ammattikasvatushallitus
1985	Keskiasteen toimeenpanokoulutus, Ammattikasvatushallitus

TYÖKOKEMUS

2010 -	Etelä-Karjalan ammattiopisto, käsi- ja taideteollisuuden pt, tuntiopettaja
2009-2010	Saimaan ammattikorkeakoulu Oy, taideteollisuuden yksikkö, päätoiminen tuntiopettaja
2001-2008	Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu, käsi- ja taideteollisuus, lehtori
1999-2001	Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä, Etelä-Karjalan ammattiopisto, käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, lehtori (kudonta)
1997-1999	Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä, Etelä-Karjalan ammattiopisto, käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, kudonnan tuntiopettaja
1987-1997	Lappeenrannan kaupunki, Käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, kudonnan tuntiopettaja
1986-1987	Tekstiilityönopettajan viransijaisuus ja Kylmäkosken osastonjohtaja, Urjalan-Kylmäkosken kansalaisopisto
1984-1987	Kudonnan ammattiopettajan viransijaisuus, Petäjaveden kotiteollisuuskoulu, Petäjävesi
1984	Tekstiilitöiden opettajan viransijaisuus, Pohjois-Satakunnan kansanopisto, Kankaanpää
1984	Kasvivärjäyskurssin opettaja, Hämeen-Satakunnan kotiteollisuusyhdistys, Tampere
1983	Kudonnanopettaja kansainvälisillä kudontakursseilla, Oy Varpa-Looms Ltd, Myllykoski
1982	Harjoittelijana tekstiililaboratoriossa, kutomossa ja suunnitteluosastolla, Oy Finlayson Ab, Tampere
1981	Kesätyöntekijä, käsityötuotteiden torimyynti, Etelä-Karjalan kotiteollisuusyhdistys ry, Lappeenranta
1980	Kesätyöntekijä, käsityötuotteiden torimyynti, Etelä-Karjalan kotiteollisuusyhdistys ry, Lappeenranta
1975	Lähettilä, kesälomittaja Konttoripalveluosastolla, Oy Kaukas Ab, Lappeenranta

NÄYTTELYT, JULKAISUT JA KILPAILUT

- 2012 TeKevät – Riikka Lempiäinen, Maija Matikainen, Riitta Papinniemi, Tarja Talonpoika, Helena Vento, TÄKY-galleria, Lappeenranta
- 2009 Tekstiili – Riikka Lempiäinen, Riitta Papinniemi ja Tarja Talonpoika, TÄKY-galleria, Lappeenranta
- 2009 Sukkana-näyttely, TÄKY-galleria, Lappeenranta
- 2008 Uusien jäsenten näyttely, TÄKY-galleria, Lappeenranta
- 2007 Handmade project: Permanent training for craftsmen, ES/04/B/F/PP-149262, Use of New Information and Communication Technologies, projektiin liittyvän käsikirjan kirjoittaminen englanniksi
- 1997 Friedrichstadt, Saksa, Lappeenrannan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen opiskelijoiden ja opettajien yhteisnäyttely
- 1995 Väv 95 –messut Tukholma, minitekstiilikilpailu
- 1993 Näytön paikka 2. Laura Korpikaivo-Tammisen käsityö museo, Lappeenranta
- 1991 Impulssi, Laura Korpikaivo-Tammisen käsityö museo, Lappeenranta: 11 opettajaa Lappeenrannan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksesta
- 1991 Stipendi taideteosten suunnittelukilpailussa Lappeenrannan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen julkisiin tiloihin
- 1989 Satukangas/Vaatekangaskirja – Kotiteollisuuden keskusliiton vaatekangaskilpailun töistä julkaistu kirja

LUOTTAMUSTOIMET, ANSIOMERKIT

- Etelä-Karjalan kotiteollisuusopettajat ry. johtokunnan jäsen 1.1.1991 lähtien
- Etelä-Karjalan kotiteollisuusopettajat ry. rahastonhoitaja 1.1.1992 lähtien
- Käsi- ja taideteollisuusalan opettajien liiton hopeinen ansiomerkki, 18.11.2001
- Suomen kuntaliitto, hopeinen ansiomerkki, 7.3.2005
- Thesis-Kunniakirja, Ammattikorkeakoulujen valtakunnallisessa opinnäytetyökilpailussa, Kulttuurialan kilpailusarjassa artonomi
- Noora Sakin ohjaajana saatu kunniakirja, 11.5.2005
- Kaakkois-Suomen taidekäsityöläiset ry:n johtokunnan jäsen 1.1.2008 – 31.12.2009
- Kaakkois-Suomen taidekäsityöläiset ry:n johtokunnan varajäsen 1.1.2010 lähtien

APURAHAT

- 2012 Etelä-Karjalan kulttuurirahasto/Kohdeapuraha
- 2010 William ja Ester Otsakorven Säätiö/Apuraha täydennysopintoihin 2010
- 2009 Kaakkois-Suomen taidetoimikunta/Kohdeapuraha

JÄSENYYS

- 2008 Kaakkois-Suomen taidekäsityöläiset TÄKY ry
- 2010 Saimaan kulttuuri- ja taideyhdistys SAIKU ry

HARRASTUKSET JA VAPAA-AIKA

Kädentaitojen harjaannuttaminen sekä kangaspuiden, neuleiden ja väripatojen äärellä että kasvimaata ja kukkapenkkejä rapsuttaessa. Luonnossa liikkuminen. Hyötyliikunta. Mökkeily.

KAAKKOIS-SUOMEN TAIDEKÄSITYÖLÄISET TÄKY RY

Etelä-Karjalassa toimiva Kaakkois-Suomen taidekäsityöläiset TÄKY ry toimii Lappeenrannan Linnoituksessa ja se on aatteellinen taidekäsityöläisten etujärjestö, joka on perustettu vuonna 1983. Yhdistys toimii jäsentensä yhteisten ammatillisten päämäärien hyväksi, se luo ja ylläpitää yhteyksiä eri tahoille, jakaa alan tietoa, järjestää koulutusta ja luentotilaisuuksia resurssien mukaan.

Yhdistyksen toiminnasta ja näyttelyistä tiedotetaan tiedotusvälineissä, ylläpidetään jäsenrekisteriä ja www-sivuja. Yhdistys ylläpitää Täky-galleriaa, jonka tiloissa toimii suomalaisen muotoilun ja käsityön myymälä ja näyttelytila. Myymälässä tarjotaan laadukkaita tuotteita, painopisteen ollessa paikallisten tekijöiden tuotannossa. Täky-galleriassa on viisi vuokrattavaa työhuonetta jäsenille. Täky-gallerian näyttelytilassa järjestetään näyttelyitä ympäri vuoden ja valtakunnallinen Muotoilusyksy–kutsunäyttelysarja keskittyy loppuvuoteen. Muotoilusyksyn näyttelyjä on järjestetty vuodesta 2005. Muotoilusyksy – näyttelysarjalla on oma erikoissivustonsa (<http://muotoilusyksy.net>).

KUVA 1. Täky –galleria Satamatie 10, Lappeenranta. (Kuva Riikka Lempiäinen 2010.)

Täky ry on rekisteröity yhdistys ja sillä on puheenjohtaja, johtokunta ja jäseniä 49. Yhdistyksessä toimii varsinaisten jäsenten lisäksi opiskelijajäseniä. Jäseneksi haetaan esittämällä työnäytteitä ja ansioluettelo, joiden pohjalta johtokunta esittelee hakijat yhdistyksen kokoukselle. Hakemukset arvioidaan ja pisteytetään hakumenettelyyn liittyvän taulukon mukaisesti. Taulukossa huomioidaan mm. koulutus, näyttelyihin osallistuminen ja työnäytteet.

Vuonna 2012 jäseniä on yhteensä 49, joista 6 kunniajäsentä ja 4 opiskelijajäsentä. Jäsenistä 7 toimii keramiikan alalla, 10 koru-, kivi- ja metallialalla, 25 tekstiili-, vaatetus- tai neulealalle, 1 lasialalla, 1 puualalla ja 1 valokuvauksen parissa.

Kaakkois-Suomen taidekäsityöläiset TÄKY ry

Satamatie 15

53100 Lappeenranta

www.ta-ky.net

+ 358 (0)5 416 3363

KUVA 2. Myymälätilaa Täky –galleriassa. (Kuva Tarja Talonpoika 2011).

Sähköinen näyttelykutsu, kuva Jarkko Lempiäinen, suunnittelu ja taitto Riikka Lempiäinen

Kangaspuista gallerian seinille

Mika Strandén

Täky Gallerian TeKevät -näyttely tuo esiin paikallisten tekijöiden tekstiilejä. Edellisen kerran galleria esitteli paikallista tekstiilitaidetta vuonna 2009.

Piia Kaskinen

LAPPEENRANTA. –Tämän näyttelyn tuoreimmat teokset valmistuivat vasta viime lauantaina, kertoo **Riitta Papinniemi**.

Hän on yksi viidestä etelä-karjalaisesta tekstiilitaiteilijasta, jonka töitä voi ihastella Täky Gallerian TeKevät -näyttelyssä huhtikuun loppuun saakka.

Paikallisten tekstiilitaiteilijoiden töitä ei Kaakkois-Suomen Taidekäsityöläiset ry:n ylläpitämässä galleriassa olla nähty muutama vuoteen.

Riitta Papinniemen paperinarusta tehty seinätekstiili laskeutui keinutuoliin.

–Tekstiilitaiteella on kuitenkin vahvat perinteet Etelä-Karjalassa, muistuttaa **Riikka Lempiäinen**, Täky ry:n puheenjohtaja.

AJATUS paikallisen tekstiilitaiteen esittelemisestä herä-

si viime kesänä. Tällä kertaa framille haluttiin nostaa nimenomaan uusia sisustus-tekstiilejä, ja nimenomaan kudottuja kankaita. Gallerian seinille päätyikin yhtä lailla huovutettua villaa, harvaksi kuultokuvaksi kudottua pel-

Riikka Lempiäisen Minä suojele sinua kaikelta on koottu kovitetuista kukkasista.

lavaa ja ryijyksi päätyneitä puuvillaa.

Teoksille on yhteistä myös tekoväline. Yhtä lukuunottamatta ne on loihdittu kangaspuilla – ainakin osittain. Tekovälineitä ovat olleet lisäksi muun muassa virkkuukoukku

Ryjy hyppäsi seinälle 1700-luvulla

► Sisustustekstiilien vanhin muoto on ryjy. Ryijyjä käytettiin alun perin merellä liikkujien lämmikkeinä, tækkeinä ja viittoina.

► Ryijyt edustivat aikansa ja alansa tuotekehittelyn huippua: merenkulkijoiden varhaisemmat lämmikkeet, turkikset, muutettiin suolaisesta vedestä koviksi, painaviksi ja ikäviksi käytettä.

► Villaiset tekstiilit matkivat turkisten ja taljojen ideaa: niiden toiselle puolelle kudottiin ikäänkuin karvapeite. Villainen ryjy oli kosteanakin pehmeä ja lämmin.

► Ryijyjä käytettiin myös peitteinä, kunnes 1700-luvulla täkit alkoivat yleistyä. Suuritöiset ryijyt muuttuivat koristeellisemmiksi arvoesineiksi.

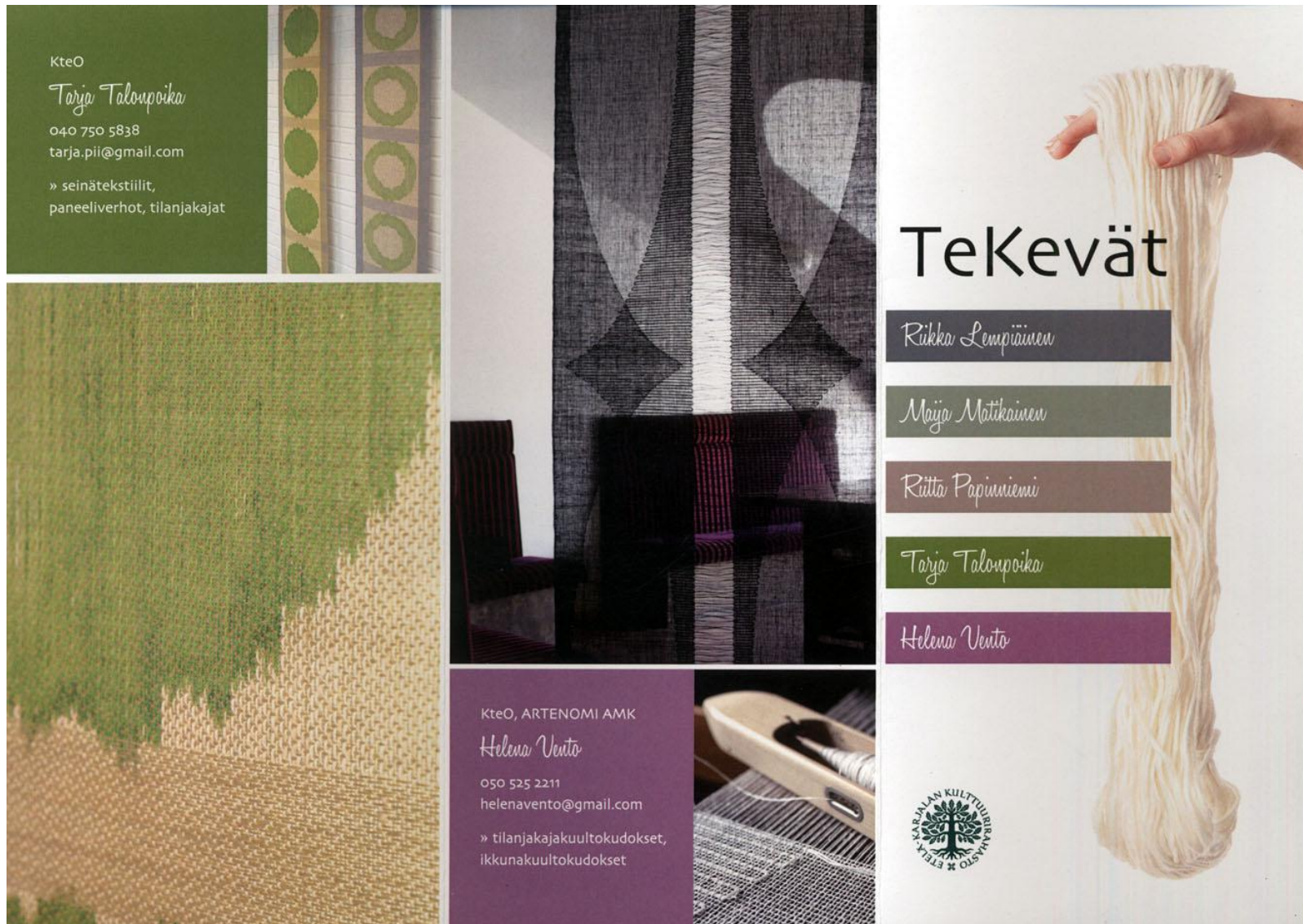
Lähteet: wikipedia, kaspaikka.fi

ja pesukone.

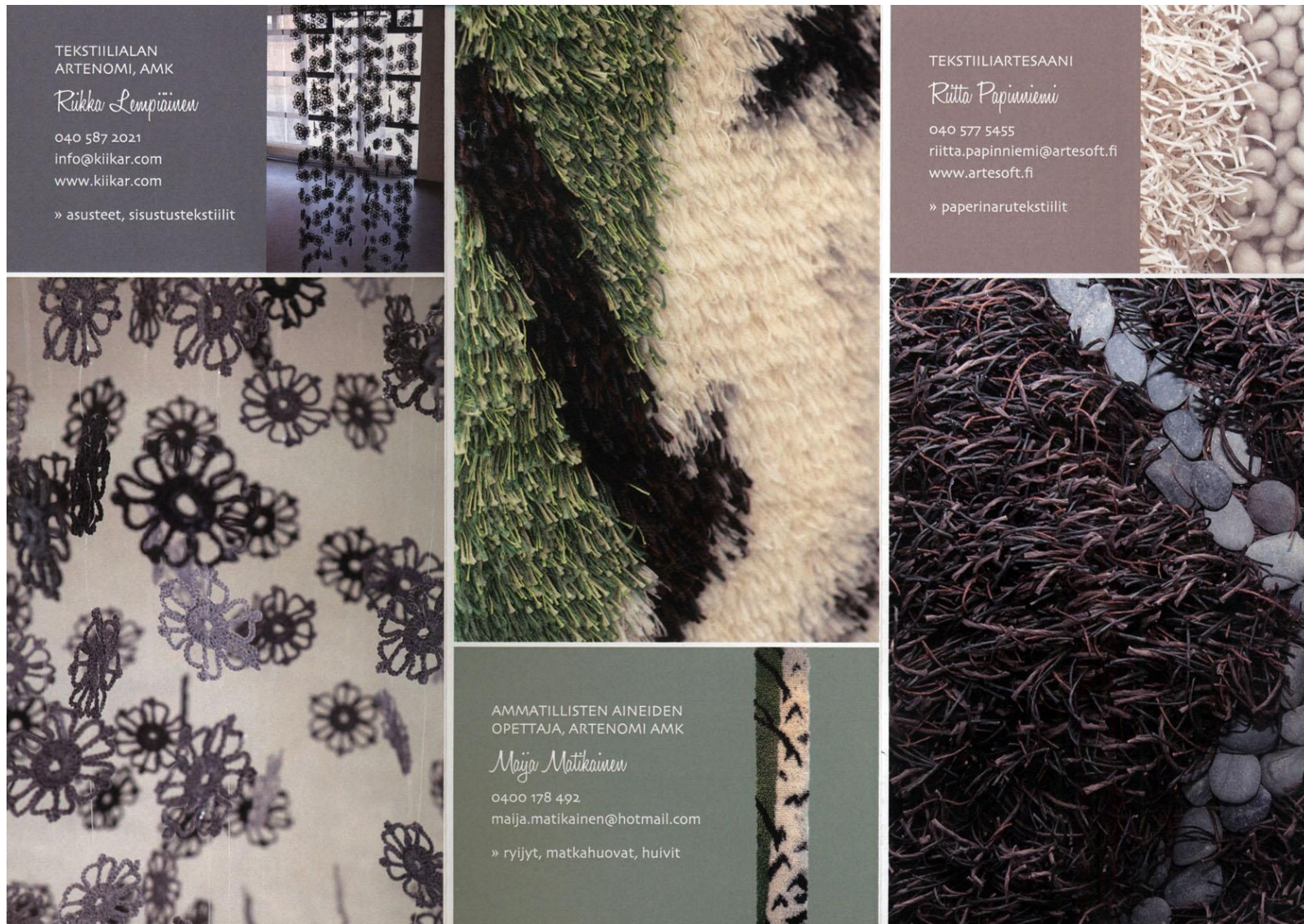
Sille yhdelle kangaspuutomallekin teokselle löytyy luonteva selitys.

–Kangaspuut ovat minunkin suosikkivälineeni, mutta en ole mahtunut niiden taakse kolmeen vuoteen. Palo kä-

sillä tekemiselle on kuitenkin kova. Päädyin tekemään työn, joka ei vaadi suurta tilaa, ja jonka voi helposti laskea käsistään, kun on mentävä pe-lastamaan jotakuta sohvan alle jumittunutta, nauraa äitiyslomalla oleva Lempiäinen.

Haitariesitteen suunnittelu ja taitto Kimmo Heikkilä. Kuvat Jarkko ja Riikka Lempiäinen, Helena Vento.

Haitariesitteen toinen puoli. Suunnittelu ja taitto Kimmo Heikkilä.

TeKevät - kevään innoittamat tekstiilin tekijät

Lisätietoja näyttelyn töistä

RYIJYJEN JA PAPERINARUTEKSTIILIEN HOITO

(Maija Matikainen ja Riitta Papinniemi)

Ryijyn ja paperinarutekstiilin voi imuroida erittäin varovasti harjasuulakkeen avulla ja alennetulla imuteholla. Pientä ryijyä voi myös erittäin kevyesti ja varovasti ravistella ulkona. Kaikille tekstiileille sopii tuuletaminen orrella (ei narulla), esim. puistelutelineellä, kylmällä ja tuulisella ilmalla. Älä jätä kuitenkaan ryijyä auringonpaisteeseen tai sateeseen.

Ryijyn ja paperinarutekstiilin voi pestä pakkasilmalla puhtaassa hangessa seuraavalla tavalla: Anna ryijyn ensin viilentyä ulkona. Aseta sen jälkeen tekstiili nukkapuoli alaspäin pehmeälle puhtaalle lumelle. Kasaa tekstiilin päälle puhdasta lunta. Anna sen olla hangessa 1-2 tuntia. Tamppaa sen jälkeen kevyesti mattopiiskalla lumen läpi. Ravistele lopuksi lumet varovasti pois.

LIITE 7

PELLAVATEKSTIILIN JA KUULTOKUDOKSEN HOITO

(Tarja Talonpoika ja Helena Vento)

Pellavatekstiilit rypistyvät helposti ja syntyneitä ryppyjä on vaikea poistaa. Pellavatekstiilit pitää aina säilyttää ja kuljettaa rullalla. Pellavatekstiilit voi huoletta silittää höyrysilitysraudalla kolmen pisteen (200°C) lämmöllä.

Kuultokudoksen tai pellavaisen seinätekstiilin pesu tulee harvoin kyseeseen. Pesun voi suorittaa vain ammattilainen. Tekstiilin voi pestä ja tasokuivata altaassa, johon kudonnainen mahtuu kokonaisuudessaan taittelematta, mm. Suomen käsityön museolla Jyväskylässä on arvotekstiilien pesupalvelu.

Suurta kuultokudosta asennettaessa paikoilleen kannattaa ensin kiinnittää kudoks rullalla yläreunastaan kiinni kattoon, verhokiskoon tms. ja vasta sitten rullata koko kudoks auki. Työtä poistettaessa toimitaan päinvastoin. Rullataan kudoks alareunasta lähtien rullalle ja vasta sitten irrotetaan kiinnitykset ylhäältä. Kuultokudoksia ja pellavatekstiilejä voi käyttää paneeliverhoina, tilanjakajina tai seinätekstiileinä.

